

Samrådsredogörelse

Översiktsplan för Herrljunga kommun

Bilaga till Översiktsplan för Herrljunga kommun –
Utställningshandling 2017-03-20

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

<i>Samrådet</i>	2
<i>Sammanfattning av inkomna yttranden</i>	8
<i>Inkomna yttranden med kommentarer</i>	11

Samrådet

Samrådsredogörelsens innehåll

När kommunen upprättar ett förslag till översiktsplan ska kommunen enligt plan- och bygglagen samråda med länsstyrelsen samt med berörda grannkommuner, regionplaneorgan och övriga kommunala organ som har ansvar för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering. Kommunen ska också ge kommunens medlemmar, andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av förslaget tillfälle att delta i samrådet.

Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Under samrådet ska kommunen redovisa förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse från nationell, regional, mellankommunal eller annan synpunkt.

Efter genomfört samråd ska kommunen redovisa resultatet av samrådet i en samrådsredogörelse. Denna ska också innehålla de förslag till ändringar och kompletteringar som de framförda synpunkterna har gett anledning till. Samrådsredogörelsen ska finnas tillsammans med planförslaget när kommunen ställer ut översiktsplanen.

I denna samrådsredogörelse har inkomna synpunkter listats och kommenterats utifrån kategorierna

- Statliga och regionala myndigheter och organ
- Grannkommuner
- Kommunala nämnder, styrelser, och bolag
- Politiska partier
- Föreningar och organisationer
- Företag och enskilda

De olika svaren har sammanfattats och kommenterats.

Hur har samrådet gått till?

Förslaget till ny översiktsplan för Herrljunga Kommun - "Översiktsplan för Herrljunga kommun", har varit ute på samråd mellan 31 maj och 30 september 2016.

Samrådsförslaget har funnits i följande versioner:

- I kommunhusets foajé samt i biblioteken i Herrljunga och Ljung har förslaget till översiktsplanen funnits i digital- och pappersform
- På hemsidan www.herrljunga.se har förslaget till översiktsplan med text och kartor samt information om möten funnits digitalt.

Utskick av samrådshandlingen har gjorts enligt sändlista till organisationer, interna och externa myndigheter, företag och närliggande kommuner m.fl. via e-post och brev. Sändlistan bifogas.

Allmänhetens möjligheter att yttra sig på förslaget har funnits genom att brevlådor för synpunkter, funnits på biblioteken i Herrljunga och Ljung.

Annonsering inför samråd samt annonsering inför medborgardialogerna har skett i Alingsås Tidning, Borås Tidning, Knallebladet samt genom kommunens egna informationskanaler.

Under samrådsperioden har 37 yttranden kommit in från myndigheter, kommunala nämnder och

bolag, grannkommuner, föreningar och organisationer samt från företag och privatpersoner. Dessa har lämnat synpunkter via post och e-post.

Samrådsaktiviteter:

Under samrådet har följande samrådsmöten hållits:

Två öppna möten för allmänheten, medborgardialoger.

Riktade samråd mot ungdomar genom möte med gymnasieelever och möten med fritidsgårdar (yngre ungdomar).

Möte med företagare via Fokus Herrljungas nätverklunch.

Möten med myndigheter, nämnder m.fl.

Möten med samtliga grannkommuner som så önskat.

Allmänna samrådsmöten, medborgardialog.

Datum, plats	Upptagningsområde	Antal deltagare
20 juni 2016, Herrljunga Hembygdspark	Norra delen av kommunen	32
21 juni 2016, Tingshuset i Ljung	Södra delen av kommunen	28
	Totalt	60

Medborgardialog

Den 20 och 21 juni hölls öppna medborgarmöten om översiktsplanen i Herrljunga och i Ljung.

Vid mötena erbjöds deltagarna att anonymt lämna in synpunkter på i förväg utformade frågeformulär med frågor utifrån ämnena:

- Hållbar utveckling
- Allmänna intressen och intressekonflikter
- Hänsyn
- Tätorterna och Lis- områden
- Samt "Övriga tankar/ idéer och synpunkter"

En sammanställning av svaren i de inlämnade formulären har gjorts. Vissa svar är direkt citerade medan de flesta är sammanfattade utifrån flera liknande svar. Under sista rubriken "Övriga tankar/ idéer och synpunkter" listas synpunkter som inte direkt kan hanteras inom ramen för översiktsplanen.

Hållbar utveckling

Vad är hållbar utveckling för Herrljunga kommun och våra förutsättningar?

Definition av hållbarhet

Miljömässig, social och ekonomisk
Långvarigt och tålmodigt
Levande landsbygd (decentraliserat)
Nyproduktion bostäder ger inflyttning och service
Utveckling av boende och infrastruktur
Miljö, arbetstillfällen, bostäder och service
Bred politisk förankring
Aktiv kommunledning
Bevara skog (ekosystemtjänster)
Plats för både människor och djur

Styrkor

Järnväg, lantligt
Närodlat, landsbygdsskolor
Natur, kultur, trygghet, sociala nätverk
Föreningslivet, järnvägen, Nossans dalgång
Naturen, järnvägen, bra boendemiljö
Järnvägsknut, Västra stambanan Sthlm – Gbg
Smultronställen, näringsliv, hög sysselsättning, placering mitt i länet

Möjligheter

Naturnära och goda kommunikationer till stad
Gymnasiet kan locka unga invånare
Satsa på industritomter och modern teknik
Utbyggda vägar 181 och 183
Kommunens tätorter
Det geografiska läget, mycket byggbar mark
LIS-områden

Tidsperspektiv och geografiskt perspektiv?

Från nu och minst femtio år framåt
Hela kommunen med tätorter
Kommunens geografiska läge och järnvägsknut ger Herrljunga tyngd i regionen
Modern teknik såsom bredband suddar ut geografiska gränser och minskar avstånd

Svagheter

Liten kommun, ekonomisk och politisk osäkerhet
Befolkningsmängd och -tillväxt är svag
Vägarna 181 och 183 bristfälliga
Trafikstörningar i centralorten
Ej tillräckligt med cykelvägar och bostäder
Liten tätort, få medelstora företag

Risker/hot

Urbaniseringen
Minskad befolkning, försvagad demografi
Järnvägen är överbelastad och otillräcklig utveckling leder till färre/sämre avgångar och längre restider
Ökad trafik genom tätorten

Allmänna intressen och intressekonflikter

Vad kännetecknar de allmänna intressena i kommunen? Kan vissa intressen ”krocka” med varandra?

- 1. en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder**
  - Att kunna bo kvar på landsbygden även som äldre
  - Tillkommande bebyggelse bör anpassas till nuvarande markanvändning
  - Gång- och cykeltrafik prioriteras och parker/grönområden utvecklas
  - Bebyggelsens skala 2-3 våningar och med gårdsstruktur
  - (Välavvägd) förtätning behövs i tätorterna
- 2. en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper,**
  - Tillgång till service såsom affär, skola, fritidsaktiviteter
  - Hög klass på äldreomsorg och skolor
  - Bostäder med närhet till centrum, service och kommunikationer
  - Motverka boendesegregation
  - Tillgång till rekreation såsom badmöjligheter i tätort och närhet till friluftsområden
- 3. en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt**
  - Samplanera bebyggelse och infrastruktur
  - Lokalisering av service, t ex miljöstationer, i centrala tillgängliga lägen
  - Aktiv markpolitik, t ex genom krav på byggande vid markförsäljning
  - Samarbeta med universitet/högskolor
  - Svårt att förena långsiktigt god resurshushållning och miljö med tillväxtambitioner – kan krocka
- 4. en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens**
  - God företagsutveckling, tillväxt avseende både befintliga och nya företag
  - Tillväxt kostar inledningsvis resurser men befolkningstillväxt ger ekonomisk tillväxt på längre sikt
  - Tillväxt kan krocka med en god resurshushållning och miljö
- 5. bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet**
  - Bostäder för äldre och funktionsnedsatta behövs
  - Flerbostadshus centralt i tätorterna
  - Hyresrätter behövs
  - Mer bebyggelse vid byskolorna, kommunala bostadsbolaget bör erbjuda hyresrätter i alla byar
  - Boende med mycket fri- och grönytor

Hänsyn

Vilka platser eller funktioner behöver vi ta särskild hänsyn till så att de kan bevaras eller utvecklas?

Landskap, kultur, natur, biologi

- Samverkan mellan Landskap, kultur, natur, biologi
- Fölene, fornminnen
- Fölene och Eggvena jordbrukslandskap
- Orraholmen
- Molla bokskog och Säm
- Nossan, rekreation
- Skogarna generellt
- Grönytor nära bostäder
- Turistmål
- Vackra landsvägar i kulturlandskapet

Samhällets försörjning

- Platser och lägen som lämpar sig för attraktivt boende samt nya industrietableringar framhålls av många, ur perspektivet att samhället försörjs av arbetande människor, liksom infrastrukturen som möjliggör för samhällets försörjningsflöden, såsom: el, värme och vatten, kommunikationer.

Säkerhet

- Säker cykelförbindelse mellan Herrljunga och Vårgårda tätorter
- Mer cykelinfrastruktur i tätort
- Fler planskilda korsningar med järnvägen
- Miljövärden tillvaratas => ekosystemtjänster
- Trafiksäkerhet på t ex vägarna 181, 183, 1927 (Vretavägen) och 2516 (Vedumsvägen)

Annat?

- Allmänna tillgången till strand får inte begränsas.
- Korsningen mellan vägarna 181 och 183 bör utvecklas med cirkulationsplats och industritomter.
- Järnvägsstationens strategiska betydelse som kommunens ansikte utåt bör utvecklas.

Tätorterna och LIS-områdena

Hur ska tätorterna utvecklas? Vart mer passar det att bygga bostäder som stödjer hållbar utveckling?

Tätorterna – är det fokus på rätt saker i planförslaget?

- Tydligare beskriva preciserad användning i tätorterna såsom skolor och äldreboenden
- Planera för flytt av industrier inom tätort till områden utanför och satsa på boende inom tätort
- Samla industriområden till ett område (Ölltorp)
- Värna och utveckla Nossan för rekreation och naturvärden
- Angöring till Orraholmen
- Positivt att flytta Boråsbanans sträckning utanför Herrljunga tätort
- Bostäder längs Boråsvägen (väg 181/183) sydöst om Herrljunga tätort önskas, bygg för äldre i Ljung

Mollasjön och Örum (Sämsjön): är det bra med mer bostäder där om det kan ge oss fler invånare?

- Enhälligt ja gällande Molla.
- Ja till Örum med enstaka reservation (utan motivering).

Övriga tankar/ idéer/ synpunkter

Dela gärna med dig av vad du tycker om planförslaget eller om dialogkvällen!

Synpunkter, idéer, önskemål etc. som lyfts fram i dialogen men som inte kan hanteras genom Översiktsplanen

- Synliggöra och stötta företagare i kommunen
- Utveckla föreningslivet
- Satsa på skola och omsorg med hög klass
- Satsa på specialprogram på gymnasiet för att locka hit ungdomar
- Marknadsföring av kommunen som attraktiv och god boendemiljö
- Affärsmässig konkurrens mellan Ljung och Annelund (positivt/negativt?)
- Pendelparkering vid Ljungs station (är på gång!)
- Gör bra och korrekta offentliga upphandlingar
- Hårdare tag mot skrymmande häckar
- Enkelrikta Bangatan mot Storgatan i Herrljunga tätort
- Forska i eventuell kungagrav i Fölene
- Satsa på Stråket Nossan, inklusive badplats, i Herrljunga tätort omgående
- Bättre ordning vid återvinningsstationerna
- Utomhusbad vid Herrljunga simhall

Sammanfattning av inkomna yttranden

De inkomna yttrandena rör såväl övergripande principiella frågor som sådana som handlar om detaljer i utformning och dylikt. De huvudsakliga synpunkterna kan sammanfattas enligt nedan.

Viktiga synpunkter som kan föranleda revideringar och kompletteringar

Redovisningen av förslaget är otydlig, och förslaget är därför svårbegripligt.

Länsstyrelsen har påpekat att översiktsplanen inte är särskilt lättläst. Varje kapitel innehåller många hänvisningar till andra avsnitt i översiktsplanen. Sammantaget ställer redovisningen höga krav på läsaren.

Flera yttranden har kommenterat att kartorna innehåller mycket information och är svårlästa. Länsstyrelsen menar att kartmaterialet är svårläst för alla som saknar tillgång till den webbaserade kartan, vilket bidrar till svårigheten att läsa och förstå planen.

Länsstyrelsen anser att kommunen till nästa skede bör arbeta mer med att göra innehållet tillgängligt, både i text och i karta.

Vilka fördjupningar och tematiska tillägg till översiktsplanen som kommer att gälla

Enligt plan- och bygglagen ska det av översiktsplanen framgå hur tematiska tillägg och fördjupningar av översiktsplanen hänger samman med översiktsplanen som helhet.

Länsstyrelsen anser därför att kommunen behöver redovisa vilka eventuella fördjupningar och tematiska tillägg till översiktsplan som fortsätter gälla eller som ersätts av ny översiktsplan.

Riksintressen kommunikationer

Västra Stambanan: Trafikverket och Länsstyrelsen påpekar att Västra Stambanans maximala kapacitet är nådd. Det finns önskemål om att köra fler tåg än vad som är möjligt i nuläget. Trafikverket planerar för punktinsatser Göteborg–Skövde. Översiktsplanen måste kompletteras avseende Västra Stambanan och dess utvecklingsbehov. Kapacitetsförstärkningar som berör Herrljunga kommun måste framgå tydligt.

Stickspår till industriområden som kommunen föreslår tar mycket kapacitet från Västra Stambanan och finns inte med i något utvecklingsscenario. Det finns inget idag som indikerar att ytterligare nya funktioner kan tillföras Västra Stambanan.

Älvsborgsbanan: De finns beslut om att genomföra en ÅVS (Åtgärdsvalsstudie). I dagsläget finns inget som indikerar någon större förändring av Älvsborgsbanan.

Riksintressen Försvarsmakten

Försvarsmakten anser att de föreslagna områden för vindkraft -Lommamossen och Fjäremossen – som ligger inom influensområde för luftrum (Skaraborgs flygflottilj) påtagligt kan påverka riksintresse för totalförsvaret.

Regionala och mellankommunala frågor

Översiktsplanen behöver kompletteras med en beskrivning av Herrljungas roll i ett regionalt perspektiv, och vilka samband som finns med övriga delar av regionen. Det saknas ett resonemang kring behovet av pendling (både in och ut), hur många som sysselsätts inom kommunens gränser och vilka starka relationer som finns med omgivande kommuner.

Flera av de angränsande kommunerna lyfter fram infrastruktur och pendling som viktiga mellankommunala frågor.

Geoteknik

Länsstyrelsen och Statens Geotekniska Institut bedömer att det i översiktsplanen bör redovisas geotekniska förutsättningar på en översiktlig nivå. Det handlar om att redovisa eventuella riskområden, förslagsvis på kartor som underlag för strategiska val av lämplig markanvändning.

Dessutom bör en strategi eller rekommendation finnas för hur sådana riskområden ska utredas i samband med framtida detaljplaner eller bygglov.

Förändrat klimat

Länsstyrelsen anser att hänsyn måste tas till effekter av ett förändrat klimat. Ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i mark och vattendrag. Det kan öka riskerna för naturolyckor.

Skyfall, översvämningar, höga flöden

SGI påpekar att det är viktigt att rekommendationen om att genomföra riskanalyser för översvämning, ras/skred/erosion inför förnyelse i närheten av Nossan följs. I samband med detaljplanering ska det dock alltid göras en bedömning av ras, skred och erosion, även för områden som ligger en bit från Nossan.

Farligt gods

Riskhantering i detaljplaneprocessen, Riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods togs fram av storstadslänen 2006 och används i den kommunala planeringen. Länsstyrelsen påpekar att det är denna policy som Länsstyrelsen tillämpar i sin granskning. Det bör framgå i översiktsplanen att riskhanteringsprocessen ska beaktas inom 150 meter från en farligt godsled.

Det anges i samrådshandlingen att transportleder för farligt gods är markerade i Hänsynskartan. Hänsynskartan behöver förtydligas att det rör sig om farligt gods.

Buller

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen inte bör ha rekommendationer om att det i centrala delarna av Herrljunga och Ljung ska vara möjligt med avsteg från bullerriktvärdena.

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen anser att vad gäller miljö kvalitetsnormer för vatten enligt 5 kap. MB behöver beskrivningar av hur planförslaget påverkar status och MKN för vattenförekomster utvecklas.

En samlad bild av 7 kapitelområdena

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver redovisa de naturområden som är skyddade enligt 7 kap miljöbalken. Redovisningen bör ske samlat. Naturreservat bör redovisas i ett eget avsnitt och tydligt framgå på karta.

LIS- områden

Ett LIS-område vid Örum kan vara lämpligt om kommunen kan visa att en exploatering kan genomföras utan att det uppstår skada på naturvärdena. För att visa detta behöver kommunen ta fram naturvärdesinventering med tyngdpunkt på fågelinventering.

Vidare måste det fastställas att Örumsmossens hydrologi inte påverkas negativt av den planerade exploateringen.

Social hållbarhet

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen saknar en väl synlig analys och diskussion kring olika gruppers förutsättningar, behov och önskemål.

För att bättre känna till olika gruppers behov och önskemål är det viktigt att utgå från befolkningens sammansättning och att översiktsplanen har en tydlig koppling till andra kommunala styrdokument. Exempelvis kan riktlinjerna för bostadsförsörjningen användas för att koppla bostadsbehov till strategierna i översiktsplanen.

Jordbruksmark

Länsstyrelsen anser att kommunen ännu tydligare måste visa att det inte går att tillgodose behovet av bostäder och verksamhetsytor någon annanstans än att ta i anspråk stora ytor högvärdig jordbruksmark som behövs för utbyggnad av området Vreta Gärde.

Länsstyrelsen påpekar planeringens betydelse för möjligheterna att nå det regionala tilläggs målet till miljömålet "Ett rikt odlingslandskap". Den aktuella jordbruksmarken som planeras för bostäder och industri är ett sammanhängande område som utgörs av stora åkerskiften, några på över tio hektar. Exploateringen norr om Herrljunga berör totalt cirka femtio hektar jordbruksmark.

Vad gäller bygglov på landsbygden behöver vägledningen i översiktsplanen bli tydligare. Att bygga enskilda hus på jordbruksmark motsäger vad som står i 3 kap 4 § miljöbalken.

Natur, rekreation och besöksnäring

Flera remissinstanser, däribland Skogsstyrelsen, vill se att kommunen lyfter fram det stora värde som tätortsnära natur och skog har för människors hälsa och välbefinnande. Kommunens roll är viktig när det gäller att planera för att tillräckligt mycket av sådana områden skyddas från bebyggelse och görs tillgängliga för allmänheten.

Nossan lyfts i ett yttrande fram som en potential för att utveckla fritids- och rekreationsmiljöer.

Besöksnäring Herrljunga ser ett behov av att definiera värdekärnor för natur och rekreation - i förlängningen värdekärnor/noder för besöksmålsområden, som tar hänsyn till befintliga värdekärnor utifrån transportsamband med bil och buss. Samtidigt uttrycker flera yttranden att det inte finns något behov av fler skyddade områden i kommunen.

Generellt om kommunens utvecklingsstrategi

Trafikverket anser att det är positivt att kommunen föreslår förtätning med stadsbebyggelse i befintliga orter med tillgång till kollektivtrafik. Trafikverket ser samtidigt att det finns en risk att nya bostäder tillkommer i området utan tillräcklig kollektivtrafik, vilket kan medföra att biltrafiken ökar.

Trafikverket vill se ett alternativt scenario med den befintliga infrastrukturen som utgångspunkt. Vad händer om inte nybyggnad av vägar och järnväg enligt översiktsplanens förslag blir verklighet?

Flera yttranden uttrycker att det finns en inkonsekvens avseende kommunens mål om att vara en levande landsbygdskommun och en önskan att centralisera för att uppnå miljömål och rationella lösningar.

Inkomna yttranden med kommentarer

Statliga och regionala myndigheter och organ	
Yttrande	Kommentar
<p>1. Länsstyrelsen 2016-10-15</p> <p>Sammanfattning och allmänt om förslaget Länsstyrelsen ska vid samråd om översiktsplan</p> <ul style="list-style-type: none"> • särskilt ta tillvara och samordna statens intressen och • ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. plan- och bygglagen (PBL) som hänsyn bör tas till vid beslut om mark- och vattenanvändningen, • verka för att riksintressen tillgodoses enligt 3 och 4 kap miljöbalken (MB) • att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap MB följs och • att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. MB, • verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt samt • verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion. <p>Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Det är intressant att kommunen, sannolikt som en av de första i riket, valt att arbeta utifrån den modell för översiktsplaner som Boverket tagit fram. Utifrån modellen har kommunen arbetat fram såväl en strategisk utvecklingsstrategi som en övergripande mark- och vattenanvändningskarta för hela kommunen med fördjupningar för några tätorter. Vidare är det positivt att kommunen arbetat med tre tidshorisonter för att etappindela planen. Det gör det tydligt i vilken ordning som kommunen vill se planen förverkligas. Länsstyrelsen välkomnar också kommunens strävan att utveckla befintliga orter och längs några utpekade stråk. Det kan bidra till ett transportsnålt samhälle och öka underlag till kollektivtrafik och service.</p>	

Riksintressen

Totalförsvaret: Försvarmakten skriver att två områden för vindkraft ligger inom områden som utpekats som riksintressen ”övrigt” och därför måste tas bort. Efter vad Länsstyrelsen kan se gäller det områden för vindkraft vid Bredaredsmossen och Trollebergsmossen. I så fall finns dessa områden inte längre med som lämpliga för vindkraft och bör då heller inte inverka negativt på riksintresse för totalförsvaret. Vad gäller föreslagna områden för vindkraft -Lommamossen och Fjäremossen – som ligger inom influensområde för luftrum (Skaraborgs flygflottilj) kan det påverka riksintresse för totalförsvaret påtagligt.

Alla utpekade vindkraftsområden ligger på ett sådant avstånd från riksintresse för totalförsvarets militära del väderradarn i Vara att det finns risk att väderradarns funktion påverkas. Ett samråd kring eventuella vindkraftsprojekt måste därför alltid ske tidigt med Försvarmakten. Se också Försvarmaktens yttrande, daterat 2016-09-07.

Kommunikationer: Järnvägarna Västra Stambanan och Älvsborgsbanan är av riksintresse för kommunikationer.

Västra Stambanans maximala kapacitet är nådd och samtidigt finns det önskemål om att köra fler tåg än vad som är möjligt i nuläget. Trafikverket planerar för punktinsatser Göteborg–Skövde. Åtgärderna är inte tillräckliga för en långsiktig lösning på kapacitetsproblemet. Inom åtgärdsvalsstudien (ÅVS) har bland annat ny plattform vid Herrljunga station och nya spår i Remmenedal lyfts fram. Översiktsplanen måste kompletteras avseende Västra Stambanan och dess utvecklingsbehov. Kapacitetsförstärkningar som berör Herrljunga kommun måste framgå tydligt.

Kommunen föreslår i översiktsplanen att undersöka potentialen för stickspår till industriområden. Sådana tar mycket kapacitet från Västra Stambanan och finns inte med i något utvecklingsscenario. Det finns inget idag som indikerar att ytterligare nya funktioner kan tillföras Västra Stambanan.

Vad gäller Älvsborgsbanan finns beslut om att genomföra en ÅVS (Åtgärdsvalsstudie). I dagsläget finns inget som indikerar någon större förändring av Älvsborgsbanan.

1.1 Riksintresse Totalförsvaret

De två vindbruksområdena som avses i Försvarmaktens yttrande dvs Bredaremsen och Trollebergsmossen är borttagna i förslaget till översiktsplan.

För de övriga två- Lommamossen och Fjäremossen, som ligger inom influensområde för luftrum (Skaraborgs flygflottilj), kommer samråd med Försvarmakten att genomföras när det blir aktuellt med utbyggnad i respektive område.

Översiktsplanen kompletteras med rekommendation om att tidigt samråd ska genomföras med Försvarmakten när det blir aktuellt med utbyggnad i respektive område.

Översiktsplanen kompletteras med en rekommendation om samråd med Försvarmakten när det blir aktuellt med att utbyggnad av höga objekt inom väderradarns influensområde.

1.2 Riksintresse kommunikationer- järnväg

Översiktsplanen förtydligas avseende Västra Stambanan och dess utvecklingsbehov.

Skrivningen om stickspår från Västra Stambanan tas bort från planhandlingen inför utställning.

Skrivningen om stickspår från Älvsborgsbanan tas bort från planhandlingen inför utställning

I förslaget till översiktsplan saknas en beskrivning av berörda *flygplatser av riksintresse*. Herrljunga kommun berörs av MSA-ytan för Landvetter, Trollhättan-Vänersborg och Jönköpings flygplatser.

Mellankommunala frågor

Resonemangen kring de mellankommunala frågorna kan utvecklas, det gäller framförallt Herrljungas roll i ett regionalt perspektiv, och vilka samband som finns med övriga delar av regionen. Det saknas ett resonemang kring behovet av pendling (både in och ut), hur många som sysselsätts inom kommunens gränser och vilka starka relationer som finns med omgivande kommuner. Detta för att belysa behovet av kommunikationer samt potentialer för mer hållbara transporter.

Kommunen kan också beskriva på vilket sätt och vilken potential som finns i ett ökat hållbart resande och hur rekommendationerna i ÖP och önskade förändringar i transportnätet bidrar till en positiv förändring.

Det bör också tydliggöras vad kommunen kan göra på egen hand i arbetet med hållbara transporter och vad som krävs på regional- och nationell nivå. När det gäller till exempel ett tågstopp i Molla är det inte en fråga som kommunen äger helt själv. Det är viktigt att ett tågstopp i Molla har stöd i regionens målbild.

Trafikverket upprättar förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen. Länsplanen för regional transportinfrastruktur upprättas av Västra Götalandsregionen. Se vidare under yttrande från Trafikverket.

Hälsa och säkerhet, risken för olyckor, ras och erosion

Geoteknik: Överlag är de geotekniska förutsättningarna i Herrljunga goda, då kommunen domineras av fasta jordar. Lera förekommer framförallt längs Nossan västerut från Herrljunga tätort. I översiktsplanen finns en rekommendation om att genomföra riskanalyser för översvämning, ras/skred/erosion inför förnyelse i närheten av Nossan. Det är viktigt att det följs, men i samband med detaljplanering ska det alltid göras en bedömning av ras, skred och erosion. Det är viktigt även för områden som ligger en bit från Nossan.

Vid prövning av markens lämplighet för avsatt ändamål är det viktigt att livslängden hos bebyggelse, anläggningar med mera beaktas. Det

1.3 Riksintresse kommunikationer – flyget
Planhandlingen kompletteras med beskrivning av berörda flygplatser av riksintresse under avsnittet Riksintressen.

1.4 Regionala och mellankommunala frågor

En beskrivning av Herrljunga kommuns roll i regionen ska komplettera översiktsplanen. Demografiska uppgifter om befolkning, sysselsättning, pendling etc ska redovisas såväl i text som grafiskt på karta så att pendelströmmarna framgår på ett tydligt sätt.

Regionens målbild och Länsplanen för regional infrastruktur ska läggas in i översiktsplanen som bakgrundsinformation till kommunens egna strategier och mål för infrastrukturen.

1.5 Hälsa och säkerhet - geoteknik

Planhandlingen kompletteras med en översiktlig beskrivning av de geotekniska förhållandena.

Planhandlingarna kompletteras med en rekommendation om vikten av att en bedömning om riskerna för sked, ras och erosion görs.

Översiktsplanen kompletteras med ett avsnitt om effekterna av ett förändrat klimat.

betyder att hänsyn måste tas till effekter av ett förändrat klimat. Ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i mark och vattendrag. Det kan öka riskerna för naturolyckor. Översvämningsförebyggande åtgärder, till exempel vallar och uppfyllnader, kan medföra geotekniska konsekvenser vilket också måste beaktas.

Länsstyrelsen delar Statens Geotekniska Instituts bedömning att i översiktsplanen bör redovisas geotekniska förutsättningar på en översiktlig nivå. Det handlar om att redovisa eventuella riskområden, förslagsvis på kartor som underlag för strategiska val av lämplig markanvändning. Dessutom bör en strategi eller rekommendation finnas för hur sådana riskområden ska utredas i samband med framtida detaljplaner eller bygglov.

Statens Geotekniska Institut har tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges geologiska undersökning tagit fram vägledning, med tillgängligt statligt planeringsunderlag gällande ras, skred och erosion.

Farligt gods: Kommunen har belyst olycksrisker, bland annat transporter med farligt gods. Kommunen har i rekommendationer angett att nya bostadsområden ska etableras utanför en skyddszon på 100 meter till Västra stambanan. Det är en bra intention. Länsstyrelsen rekommenderar att *Riskhantering i detaljplane-processen, Riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods* som togs fram av storstads länen 2006 används i den kommunala planeringen. Det är denna policy som Länsstyrelsen tillämpar i sin granskning. Det bör framgå i översiktsplanen att riskhanteringsprocessen ska beaktas inom 150 meter från en farligt godsled.

Det anges i samrådshandlingen att transportleder för farligt gods är markerade i Hänsynskartan. Hänsynskartan visar område med olycksrisker vilket är bra. Det behöver förtydligas att det rör sig om farligt gods.

Risken för översvämning: Kommunen har tagit upp att risken för översvämning inte är så stor, en översvämningsrisk är kopplad till höga vattenflöden i Nossan. Det är bra att kommunen avser att göra närmare analyser av risken för översvämning vid förnyelse i närheten av Nossan.

1.6 Hälsa och säkerhet – farligt gods

Hänsynskartan förtydligas vad gäller farligt godsleder på väg och järnväg.

Rapporten ”Riskhantering i detaljplane-processen, Riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods” arbetas in i planhandlingen inför utställning. Det innebär att ett riskhanteringsavstånd på 150 meter måste beaktas vid planering intill farligt godsled. Om avsteg ska göras från rekommendationerna i rapporten ska riskanalyser genomföras som visar vilka eventuella säkerhetshöjande åtgärder som behöver vidtas.

1.7 Hälsa och säkerhet – risken för översvämning

Avsnittet om översvämningsrisker ska kompletteras med riskerna vid skyfall och höga flöden samt en rekommendation om vilka åtgärder som kan vidtas för att undvika eller skydda kommunen mot riskerna vid översvämningar och höga flöden.

Länsstyrelsen vill också uppmärksamma kommunen på att i översiktsplanen belysa *skyfallsfrågan*. På översiktsplanenivå kan det röra sig om att till exempel arbeta fram en lågpunktkartering för att få en överblick över var problemområden finns. Bedömningen är att stora skyfall kommer att bli allt vanligare i framtiden. Dessa skyfall är inte geografiskt begränsade utan kan inträffa var som i landet.

Trafikbuller: Länsstyrelsen anser att översiktsplanen inte bör ha rekommendationer om att det i centrala delarna av Herrljunga och Ljung ska vara möjligt med avsteg från bullerriktvärden utan att problematisera detta. Länsstyrelsen anser att 2 kap. 6 a § PBL bör utgöra utgångspunkt vid planeringen. Det innebär att det är viktigt att arbeta med utformning av detaljplaner för att förebygga olägenhet för människors hälsa i form av omgivningsbuller. Länsstyrelsen anser vidare att det i bullerutsatta lägen normalt inte är lämpligt eller ens möjligt att arbeta med alltför flexibla detaljplaner. Länsstyrelsen anser kommunen bör revidera rekommendationen, så att den bättre hänger ihop med vad som står i 2 kap. 6 a § PBL.

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

Vad gäller miljö kvalitetsnormer för vatten enligt 5 kap. MB behöver beskrivningar av hur planförslaget påverkar status och MKN för vattenförekomster utvecklas. Bedömningen om planen eller verksamheter och åtgärder som kan bli en följd av planen innebär svårigheter att nå miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsterna bör utvecklas och bedömningar motiveras. Översiktsplanen beskriver helheten med den totala omfattningen, befintlig och föreslaget tillkommande, av bebyggelse, verksamheter och infrastruktur, därför är det särskilt lämpligt att bedöma de samlade, kumulativa effekterna på olika vattenförekomster.

I översiktsplanen anges att framtida ingrepp i Nossan kan bli aktuellt. Ingrepp i vattenområde kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap MB. Det är viktigt att planera så att eventuella ingrepp begränsas i möjligaste utsträckning, så att påverkan på vattnet minimeras. Åtgärder får inte innebära att status på vattenförekomsten försämras eller att MKN riskerar att inte uppnås.

1.8 Hälsa och säkerhet – trafikbuller

Rekommendationen om buller revideras så att den stämmer bättre överrens med vad som står i 2 kap. 6a § PBL.

1.9 Miljö kvalitetsnormer (MKN)

Frågan om MKN miljö kvalitetsnormer utvecklas, liksom också om den föreslagna bebyggelsen kommer att medverka eller motverka till att MKN uppnås och vilka åtgärder som i så fall måste vidtas för att undvika MKN försämras.

LIS-områden

Ett LIS-område vid Örum, i Sämsjöns södra del, är lämpligt om kommunen kan visa att en exploatering kan genomföras utan att det uppstår skada på naturvärdena. För att visa detta behöver kommunen ta fram naturvärdesinventering med tyngdpunkt på fågelinventering. Eftersom många av de fåglar som häckar eller födosöker i Sämsjön även håller till i och i anslutning till Örumsmossen är det viktigt att inventeringen undersöker hur fåglarna rör sig mellan dessa båda områden.

Vidare måste det fastställas att Örumsmossens hydrologi inte påverkas negativt av den planerade exploateringen. Det är därför viktigt att undersöka hur Örumsmossens avrinningssystem ser ut. Inom området finns också skyddsvärda träd. Länsstyrelsen kommer sannolikt också att ställa krav på en arkeologisk utredning för området.

Sämsjön är en vattenförekomst med MKN. Även om status är god vid en vattenförekomst idag så kan utökad bebyggelse medföra sämre status bland annat till följd av ökad näringsbelastning. I planeringen ska hänsyn därför tas till påverkanskällorna och den gemensamma påverkan på vattnet bör utredas.

Länsstyrelsen bedömer LIS-området vid Mollasjön som lämpligt. Förslaget att låta vägen avgränsa bebyggelsen mot strandområdet är rimlig. Ny bebyggelse och utformning bör prövas i detaljplan. Det säkerställer att bebyggelsen inte blir för spridd och att strandskyddets syften tillgodoses.

För båda LIS-områdena gäller att dagvattenhantering behöver utredas närmare i detaljplaneringen. Ökad hårdgjord yta nära sjöar och vattendrag kan ge ökad avrinning till dessa. Konsekvenser såsom ändrade vattennivåer måste noga beaktas. Extra vaksam bör man vara vid mindre sjöar där det planeras förtätning av bebyggelse.

Vid en utveckling av LIS-områden behöver kommunen ta ställning kring hur kommunen ser på en framtida efterfrågan på båtplatser och andra vattenanläggningar. Att exploatera vattenområde betraktas som vattenverksamhet och kan kräva prövning enligt 11 kap. miljöbalken. Det är lämpligt att det planeras för att en eventuell sådan exploatering koncentreras på en mindre yta än att dessa anläggningar utförs var för sig. Vidare är det bättre att effek-

1.10 LIS-områden

Noggrannare inventeringar gällande LIS-området Örum kommer att tas fram först i nästa skede när området detaljplaneläggs.

Då gäller att såväl naturinventeringar som hydrologiska inventeringar ska tas fram samt att en bedömning av behovet av arkeologiska utredningar ska göras.

I översiktsplanens MKB kommer eventuell påverkan av den föreslagna bebyggelsen på MKN för vatten att belysas.

Dagvattenhanteringen i de båda föreslagna LIS-områdena Örum och Molla ska belysas bl a för att föreslå åtgärder för att behålla vattenområdenas kvalitet och status.

tivisera och utveckla befintliga båtplatsområden än att ta nya områden i anspråk.

Råd- övriga allmänna intressen

Social hållbarhet: Planläggningen ska främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper (2 kap. 2 § PBL). Översiktsplanen saknar en väl synlig analys och diskussion kring olika gruppers förutsättningar, behov och önskemål.

För att bättre känna till olika gruppers behov och önskemål är det viktigt att utgå från befolkningens sammansättning och att översiktsplanen har en tydlig koppling till andra kommunala styrdokument. Exempelvis kan riktlinjerna för bostadsförsörjningen användas för att koppla bostadsbehov till strategierna i översiktsplanen. Vidare är det viktigt att planeringsinriktningarna stäms av mot sociala hållbarhetsmål och kvaliteter.

Jordbruksmark: Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk (3 kap. 4 § miljöbalken). Länsstyrelsen anser att motiveringen till att exploatera jordbruksmark vid Vreta gårde, norr om Herrljunga station, och på västra sidan om Älvsborgsbanan i Ljung inte är tillräcklig.

Vad gäller Vreta gårde framhåller kommunen att det unika pendlingsläget gör att tätortsutveckling inte kan ske på annan plats på ett tillräckligt hållbart sätt. Länsstyrelsen anser att kommunen ännu tydligare måste visa att det inte går att tillgodose behovet av bostäder och verksamhetsytor någon annanstans. Översiktsplanen berör endast översiktligt livsmedelsproduktionens betydelse. Det saknas en beskrivning av jordbrukets produktionsvärden ur ett längre tidsperspektiv, bland annat med hänsyn till global befolkningsökning och framtida förändrat klimat.

I sammanhanget vill Länsstyrelsen också peka på planeringens betydelse för möjligheterna att nå det regionala tilläggs målet till miljömålet "Ett rikt odlingslandskap". Det regionala tilläggs målet "Bevarande av åkermark" lyder: År 2020 ska den totala arealen åkermark i regionen inte ha minskat med mer än 200 ha jämfört med 2015, för att så långt det är möjligt

1.11 Råd- övriga allmänna intressen – social hållbarhet

En beskrivning av de demografiska förhållandena i kommunen utifrån befolkningens sammansättning ska tas fram.

Utifrån den demografiska beskrivningen kan strategier och förslag i översiktsplanen ställas mot nationella och kommunala mål och styrdokument om social hållbarhet. En diskussion kan föras om olika gruppers behov av och önskemål av t ex boendeformer.

1.12 Råd- övriga allmänna intressen – jordbruksmark

Efter samrådet ska planförslaget revideras vad beträffar omfattningen av hur mycket jordbruksmark som behöver tas i anspråk för bebyggelse i framtiden. Motiven till varför kommunen anser jordbruksmark på Vreta gårde måste tas i anspråk för tätortens utveckling ska göras tydligare i utställningshandlingen.

I avsnittet om areella näringar ska jordbruket i Herrljunga kommun belysas ur ett nationellt och lokalt perspektiv.

kunna användas i produktion. Den aktuella jordbruksmarken som planeras för bostäder och industri är ett sammanhängande område som utgörs av stora åkerskiften, några på över tio hektar. Exploateringen norr om Herrljunga berör totalt cirka femtio hektar jordbruksmark.

Vad gäller bygglov på landsbygden behöver vägledningen i översiktsplanen bli tydligare. Att bygga enskilda hus på jordbruksmark motsäger vad som står i 3 kap. 4 § miljöbalken.

Natur: I översiktsplanen behöver kommunen redovisa de naturområden som är skyddade enligt 7 kap. miljöbalken. Redovisningen bör ske samlat.

Naturreservat bör redovisas i ett eget avsnitt och tydligt framgå på karta. Det finns för närvarande fyra naturreservat i kommunen: Molla bokskog, Moll-ungen, Ollestad och Ranahult.

Det bör framgå att för vissa biotoper i jordbruksmark gäller biotopskydd (7 kap. 11 § MB och 5 § förordningen om områdesskydd) och att dispens krävs för åtgärder som kan skada dessa biotoper. Det bör framgå hur kommunen avser värna skyddade biotoper vid exploatering.

Strandskyddade områden och dess innebörd bör redovisas tydligare. Angående stycket om Hudene småort är det inte tydligt vilket område som åsyftas i rekommendationen om strandskyddets upphävande och heller inte vilket särskilt skäl till upphävande som kommunen ser.

I översiktsplanen bör det tydliggöras att även verksamheter och åtgärder utanför Natura 2000-områden kräver tillstånd om verksamheten på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

I översiktsplanen är det lämpligt att beskriva vilka skyddade arter som berörs av kommunens utbyggnadsförslag. Genom att redan i översiktsplaneskedet ha kunskap om sådana arters förekomst, kan skador och problem vid detaljplanering förebyggas och kommande planprocesser underlättas.

Översiktsplanen innehåller rekommendationer om att värna och sköta den tätortsnära naturen för säkra ett högt rekreativvärde för närboende. I sammanhanget vill Länsstyrelsen upplysa om att det sedan ifjol finns en möjlighet för kommuner att teckna tidsbegränsade naturvårdsavtal med skogsägare för att bevara

Rekommendation för bygglov på landsbygden tydliggör vad gäller enstaka hus på jordbruksmark.

1.13 Råd- övriga allmänna intressen – natur

En redovisning av skyddade naturområden enligt 7 kap. MB ska ske samlat på uppdaterad karta och i eget avsnitt med bl a beskrivning av värdena och vilka bestämmelser som gäller.

Detta gäller samtliga områden som omfattas av 7 kapitlets bestämmelser.

skogar med höga sociala värden.

För aktuellt underlag över vilka områden som bedömts ha höga naturvärden eller skyddats av Skogsstyrelsen se *Skogens pärlor - Skogsstyrelsen*. I sammanhanget vill Länsstyrelsen, precis som Skogsstyrelsen, poängtera vikten av att bevara och förvalta natur och skog intill tätorter. Tätortsnära natur är viktigt för människors hälsa och välbefinnande.

Kulturmiljö: Det finns en medvetenhet i översiktsplanen när det gäller kulturmiljön och dess värden. Av översiktsplanen framgår det att kulturmiljöerna präglar kommunens identitet och att det är av stor vikt att bevara/vårda dessa miljöer. Kommunen har i översiktsplanen förhållit sig på ett bra sätt till kulturmiljövårds-programmet och de utpekade kulturmiljöerna där.

Trots denna medvetenhet kommer fornlämningar och kulturmiljöer oundvikligen att påverkas negativt av framför allt framtida infrastrukturprojekt, bebyggelse, vindkraftsutbyggnad med mera, men med kommunens medvetenhet i en kanske något mer begränsad omfattning. Länsstyrelsen kan dock komma att ställa krav på arkeologiska utredningar/ förundersökningar i samband med framtida planläggning för att fastställa förekomst av okända/kända fornlämningar. Resultaten av dessa är viktiga att förhålla sig till tidigt i efterföljande detaljplanering.

Vatten: I översiktsplanen är det lämpligt att upplysa om att markavvattning är förbjudet i Västra Götalands län. Länsstyrelsen kan ge dispens från förbudet mot markavvattning, men inte annat än undantagsvis och endast om det finns särskilda skäl.

Avsnittet Vattenkvalitet bör kompletteras med karta som redovisar sjöar och vattendrags ekologiska och kemiska status. Rekommendationer för VA-problem och vattenkvalitet behöver kompletteras med vad som gäller vid detaljplan.

Länsstyrelsen vill informera kommunen om att det i dricksvattenutredningens slutbetänkande finns förslag på att alla kommunala vattentäkter (över 50 personer) ska ha ett skyddsområde. Utredningen föreslår också att alla gamla vattentäkter ska ses över. Kommunen bör följa hur det går med förslagen för att se om hänsyn behöver tas till detta i översiktsplanen.

Värdet av den tätortsnära naturen ska uppmärksammas i översiktsplanen.

1.14 Råd- övriga allmänna intressen – kulturmiljö

I planens MKB kommer eventuella konflikter mellan föreslagen markanvändning och kulturmiljön att uppmärksammas.

Att länsstyrelsen kan komma att ställa krav på att arkeologiska utredningar ska utföras kommer att finnas som en upplysning eller som uppföljning av föreslagna åtgärder i MKB:n

1.15 Råd- övriga allmänna intressen – vatten

Avsnittet om vatten kommer att kompletteras med upplysning gällande markavvattning samt med karta och beskrivning av vattendragens och sjöarnas ekologiska och kemiska status.

Rekommendationerna om enskilda VA- anläggningar ska kompletteras med en rekommendation om att ny bebyggelse ska ha godkända anläggningar för vatten- och avlopp.

Noteras

Geologi: Geologiska förutsättningar bör uppmärksammas i beskrivningen och värderingen av landskapet. Vad gäller geologiska information i översiktsplanering se också Sveriges geologiska undersöknings underlag geologi för kommunal planering.

Kraftledning: På Hänsynskartan redovisas energidistribution. Om en särredovisning av vad som är stam respektive regionnät kan göras blir underlaget ännu tydligare. I övrigt vad som gäller hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid kraftledningar, se yttrande från Svenska Kraftnät.

Vindkraft: I översiktsplanen slår kommunen fast att tidigare vindbruksplan från 2011 inte längre är aktuell i alla delar. Det gäller några av de utpekade geografiska områdena där förutsättningarna har förändrats. Tillägget från 2011 införlivas i ny ÖP genom att de fortfarande aktuella utpekade områdena beskrivs. I övrigt kan tillägget från 2011 användas som planeringsunderlag i de avseenden där ställningstaganden i ny översiktsplan inte motsäger uppgifterna.

Kommunen måste ta hänsyn till Försvarens synpunkter vad gäller påverkan på riksintresse för totalförsvaret, men i övrigt gör Länsstyrelsen ingen annan bedömning av föreslagna vindkraftsområden nu än i granskningsyttrande över vindkraftsplanen 2011. Länsstyrelsen konstaterade då bland annat att det finns sjöar, vattendrag och våtmarker inom de föreslagna områdena. Länsstyrelsen skrev att ingrepp i vattenområden och våtmarker med höga naturvärden generellt bör undvikas/ minimeras och att Länsstyrelsen befarade att det kan bli svårt att hitta lämpliga platser för vägar och vindkraftverk inom de berörda områdena.

Nationella och regionala mål, planer och program: Kommunen redovisar för översiktsplanen relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i kommunen. Herrljunga tar i planen upp två av de nationella mål som har koppling till en socialt hållbar utveckling, målen för jämställdhets- och funktionshinderpolitiken och analyserar på flera ställen planen utifrån folkhälsopolitiken. Andra nationella mål som är relevanta för den sociala hållbarheten är målen inom social omsorg, ungdoms- och barnpolitiken samt målen för politiken mot diskriminering och rasism.

1.16 Råd- övriga allmänna intressen – kraftledningar

Hänsynskartan ska uppdateras med redovisning av stam- och regionnätet.

1.17 Råd- övriga allmänna intressen – vindkraft

Kapitlet om vindbruk kompletteras med rekommendation om att tidigt samråd ska genomföras med Försvarensmakten vid planering av vindkraftutbyggnad.

Kapitlet om vindbruk kompletteras med information om svårigheterna att etablera vindkraftverk inom utpekade vindbruksområden.

1.18 Råd- övriga allmänna intressen – Nationella och regionala mål, planer och program

Relevanta mål för social hållbarhet och hur de uppfylls ska tas upp.

<p>Planförslagets konsekvenser: Att i översiktsplanen redovisa förslagets konsekvenser löpande under varje avsnitt är bra. Det gör det lätt att bedöma det som föreslås.</p> <p>Själva miljökonsekvensbeskrivningen tenderar ibland att bli för beskrivande. Där det är möjligt bör kommunen försöka komma lite längre och peka på vad de verkliga konsekvenserna kan antas bli.</p> <p>Trafikverket uttrycker behov av utveckla översiktsplanen med ett scenario runt befintlig infrastruktur. Länsstyrelsen delar Trafikverkets bedömning. Det kan ju visa sig att de förslag på om- och nybyggnad av vägar och järnvägar som planen föreslår inte blir av.</p> <p>Översiktsplanen skulle gynnas av att en hållbarhetsanalys togs fram i syfte att tydliggöra förslagets sociala konsekvenser. De sociala ambitionerna i planen bör sedan också följas upp.</p> <p>Redovisning: Kommunen håller översiktsplanen föredömligt kort, men ändå är den inte särskilt lättläst. Varje kapitel innehåller många hänvisningar till andra avsnitt i översiktsplanen. Sammantaget ställer redovisningen höga krav på läsaren.</p> <p>Utan tillgång till den webbaserade kartan är kartmaterialet svårsläst. Detta bidrar också till svårigheten att läsa och förstå planen.</p> <p>Till nästa skede bör kommunen arbeta mer med att göra innehållet tillgängligt, både i text och i karta.</p> <p>Fördjupningar av översiktsplanen: Kommunen behöver samlat redovisa vilka eventuella fördjupningar och tematiska tillägg till översiktsplan som fortsätter gälla eller som ersätts av ny översiktsplan.</p>	<p>1.19 Råd- övriga allmänna intressen – planförslagets konsekvenser Planförslaget ska förtydligas vad gäller föreslagen mark- och vattenanvändning och eventuella konflikter mellan denna och andra allmänna intressen. När det finns ett konkret förslag kan också de verkliga konsekvenserna beskrivas i den tillhörande konsekvensbeskrivningen.</p> <p>Trafikverkets förslag till att ta fram ett alternativ till planförslaget, där de föreslagna åtgärderna i infrastrukturen inte kan genomföras inom planens horisont är intressant. Ett alternativt scenario tas fram i konsekvensbeskrivningen.</p> <p>1.20 Råd- övriga allmänna intressen – redovisning/fördjupningar av översiktsplanen Planhandlingen kompletteras med mer lättlästa kartor inför utställning. Kommunen ska även arbeta med att göra innehållet som helhet mer tillgängligt.</p> <p>Det ska framgå ur översiktsplanen vilka fördjupningar och tematiska tillägg som finns, om dessa är aktuella i hela eller delar och hur dessa förhåller sig till den nya översiktsplanen.</p>
<p>2. SGI 2016-08-30 Kommunen domineras av fasta jordar som morän och isälvsmaterial. Lera förekommer dock, framför allt längs Nossan västerut från Herrljunga tätort. De geotekniska förhållandena kan överlag bedömas vara relativt gynnsamma.</p> <p>I kapitlet <i>Miljö, hälsa och säkerhet</i>, avsnittet <i>Dåliga grundförhållanden</i> anges att kommunen inte bedöms ha några sådana områden där det är olämpligt att bygga eller särskilda åtgärder måste vidtas. I avsnittet <i>Översvämning och erosion</i> nämns att riskerna för ras och skred i</p>	<p>2.1 Se kommentar 1.5 till Länsstyrelsens yttrande.</p>

<p>kommunen bedöms vara små liksom risken för översvämning. Det ges dock en rekommendation att genomföra riskanalyser för översvämning, ras/skred/erosion inför förnyelse i närheten av Nossan. SGI instämmer i den rekommendationen men vill trycka på att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL. Att en sådan bedömning görs är viktigt även för områden som inte ligger i direkt anslutning till Nossan.</p> <p>Vi vill också framhålla vikten av att vid prövning av markens lämplighet för avsett planändamål måste livslängden hos bebyggelse, anläggningar etc. vara utgångspunkten och därför behöver förväntade effekter av ett förändrat klimat beaktas. Klimatscenerierna indikerar att för de kommande 100 åren kan ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i mark och vattendrag. Detta kan öka riskerna för ras, skred, erosion och översvämningar, vilket bör värderas vid bedömning av framtida markanvändning (för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse). Översvämningens förebyggande åtgärder, t ex uppfyllnader och vallar, kan medföra geotekniska konsekvenser vilket också måste beaktas.</p> <p>SGI anser allmänt att i en översiktsplan bör geotekniska förutsättningar översiktligt redovisas med avseende på geotekniska riskfaktorer. Geotekniska riskfaktorer kan vara avgörande vid planering och bör därför redovisas tidigt i planprocessen.</p> <p>Vi rekommenderar därför generellt att man i översiktsplaner tydligt redovisar eventuella riskområden, förslagsvis på kartor som underlag för strategiska val av lämplig markanvändning. Dessutom bör en strategi redovisas över hur riskområden skall utredas i samband med framtida detaljplaner eller bygglov.</p>	
<p>3. Naturvårdsverket 2016-06-03</p>	<p>3.1 Naturvårdsverket avstår från att lämna synpunkter i rubricerat ärende.</p>

<p>4. Försvarsmakten 2016-06-06</p> <p>Försvarsmaktens yttrande samordnas med övriga statliga myndigheters i ett gemensamt yttrande från Länsstyrelsen.</p> <p>Påpekar att riksintressena för totalförsvarets militära del är tydligt och korrekt beskrivna i översiktsplanen.</p> <p>Två områden i Herrljunga kommuns vindbruksplan, som aktualitetsförklaras, ligger inom områden som utpekade som riksintressen ”övrigt”. Dessa områden bör tas bort då vindkraftetablering inom dessa områden innebär påtaglig skada på riksintressen för totalförsvarets militära del.</p> <p>Ett av dessa områden ligger helt och ett annat ligger delvis inom influensområdet för lufterum kring riksintresset för totalförsvarets militära del Såtenäs flottflygplats. Om vindkraftetablering sker inom detta område med en sådan totalhöjd att de påverkar MSA ytan kring riksintresset medför detta påtaglig skada på riksintresset.</p> <p>Samtliga utpekade vindkraftsområden ligger inom influensområde för Vara väderradarstation att det finns risk att väderradarnas funktion påverkas. Tidigt samråd med Försvarsmakten måste därför ske vid eventuella vindkraftprojekt.</p>	<p>4.1 Noteras</p> <p>4.2 De två vindkraftsområden som ligger inom riksintressen ”övrigt” är redan borttagna ur översiktsplanen.</p> <p>4.3 Se kommentarer 1.1 och 1.17 till Länsstyrelsens yttrande.</p> <p>4.4 Se kommentarer 1.1 och 1.17 till Länsstyrelsens yttrande.</p>
<p>5. LFV, Luftfartsverket 2016-06-03</p> <p>LFV har som sakägare av CNS-utrustning inget att erinra mot förslaget till översiktsplan.</p>	<p>5.1 Noteras</p>
<p>6. Trafikverket 2016-09-06</p> <p>Trafikverkets yttrande samordnas med övriga statliga myndigheters i ett gemensamt yttrande från Länsstyrelsen.</p> <p>Riksintressen: Under riksintresse för kommunikation bör också berörda flygplatser av riksintresse- Landvetter, Trollhättan-Vänersborg och Jönköping beskrivas.</p> <p>Utvecklingsstrategin: Det är positivt att kommunen i översiktsplanen föreslår förtätning med stadsbebyggelse i befintliga tätorter med tillgång till kollektivtrafik. Kommunen kan då bidra till ett transportsnålt samhälle och öka underlag för kollektivtrafik och annan service.</p> <p>I Herrljunga kommun bor ungefär hälften av befolkningen på landsbygden. En utbyggnad av bostäder i områden utan tillräcklig kollektivtrafik riskera att öka biltrafiken och motverka</p>	<p>6.1 Riksintressen</p> <p>Se kommentar 1.3 till Länsstyrelsens yttrande.</p>

tillkomsten av kollektivtrafik. Det är därför viktigt att lämpligheten av ny bebyggelse på landsbygden prövas utifrån bl. a. tillgång till infrastruktur och samhällsservice.

Trafikverket önskar i det fortsatta arbetet se ett alternativt scenario med den befintliga infrastrukturen som utgångspunkt. Vad händer om inte nybyggnad av vägar och järnväg enligt översiktsplanens förslag blir verklighet? Konsekvensbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning bör utgå ifrån fyrstegsprincipens förhållningssätt, som innebär att förvalta och utveckla det befintliga och att trimma och effektivisera innan nybyggnad sker. Ett alternativ med befintlig infrastruktur i nuvarande skick bör också tillföras översiktsplanen.

Trafikinфраstruktur- finansiering: Vilka medel Trafikverket förfogar över och hur de ska användas anges i nationell och regional plan. I Västra Götalands län är det Västra Götalandsregionen (VGR) som upprättar länsplanen för regional transportinfrastruktur. Kommunens roll i detta är att lyfta åtgärder i regionen som kan föras in i den regionala planen.

Planförslaget visar i karta var Herrljunga kommun önskar utbyggnad/ombyggnad av statliga vägar (delar av vägarna 181, 182, 183, 2516) och inom vilket tidsperspektiv de bör prioriteras. Önskade utbyggnader av vägar bör tas upp med VGR om det finns ett önskemål om delfinansiering av detta. Kommunens roll är att lyfta åtgärder i regionen som kan föras in i den regionala planen.

Trafikinфраstruktur- Funktionellt och prioriterat vägnät: Vägarna 181, 182 och 183 ingår i Trafikverkets "Funktionellt prioriterat vägnät". Vägarna är i detta fall utpekade för godstransporter och dagliga personresor med bil (men inte för kollektivtrafik). Kopplat till utpekandet finns en handledning som beskriver ett förhållningssätt till de prioriterade vägarna och hur planerande aktörer gemensamt kan förbättra tillgängligheten på dem. Restriktivitet råder för nya utfarter på dessa vägar och funktionaliteten i vägen ska inte försämrats.

Trafikverket anser att det i samband med den fortsatta utvecklingen av Herrljunga tätort och närområdet, inklusive Vretavägen väg 1927, är viktigt med en översyn av väghållningsgränser och väghållarskap mellan Trafikverket och Herrljunga kommun.

6.2 Utvecklingsstrategin

Se kommentar 1.19 till Länsstyrelsens yttrande

6.3 Trafikinфраstruktur – finansiering

Kommunen har en kontinuerlig dialog med regionen om den regionala infrastrukturplanen.

6.4 Trafikinфраstruktur – Funktionellt och prioriterat vägnät

En beskrivning av vad som avses med "Funktionellt prioriterat vägnät" samt en upplysning om att nämnda länsvägar ingår ska komplettera utställningshandlingen

Säkerhetszonen intill en väg måste alltid beaktas och utformas så att den bidrar till tydlighet, säkerhet och trygghet för alla trafikanter (TRV 2013:121). Det är positivt att kommunen har beaktat bebyggelsefritt avstånd längs vägar i kommun enligt § 47 Väglagen.

Trafikinфраstruktur – Järnväg I kartan Översiktsplan ”Användningskartan” är det svårt att tyda vad som är befintlig järnväg. Kommunen presenterar även idéer om nybyggnad av järnväg. Kartorna behöver förtydligas med vilken järnväg som föreslås läggas till eller ändras.

Västra stambanan är en av Sveriges viktigaste järnvägar. Banans maximala kapacitet är nådd samtidigt som det finns önskemål om att köra fler tåg än vad som är möjlig. Både kapacitet och kvalitet på banan behöver ökas.

Trafikverket planerar för punktinsatser Göteborg-Skövde. Åtgärderna är inte tillräckliga för en långsiktig lösning på kapacitetsproblemet. Inom ramen för åtgärdsvalsstudien har trafikverket analyserat olika inriktningar för ytterligare åtgärder. I studien som utgår från fyrtogsprincipen har identifierats de frågor och åtgärder som är viktigast att arbeta vidare med. Det gäller bland annat gäller detta en ny plattform vid Herrljunga station och nya spår i Remmenedal för godstågsmöten.

Trafikverket anser att översiktsplanen måste kompletteras avseende Västra stambanan och utvecklingsbehov för denna. Kapacitetsförstärkningar som berör Herrljunga kommun behöver framgå tydligt.

Nya stickspår till industriområden tar mycket kapacitet från Västra stambanan och finns inte med i något utvecklingsscenario, som Trafikverket har genomfört. Det finns inget som indikerar att ytterligare funktioner kan tillföras Västra stambanan (utöver kapacitetsförstärkningar).

Det finns ett beslut på att genomföra en Åtgärdsvalsstudie för Älvsborgsbanan. I nuvarande plan finns inget som indikerar någon större förändring av banan.

Trafikinфраstruktur – Luftfart: Herrljunga kommun berörs av den s.k. MSA-påverkande ytan (skyddsområde på 55 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Landvetter, Säve, Trollhättan-Vänersborg, Sätenäs, Skövde, Falköping och Jönköpings flygplatser. Flygtrafiken rör sig

6.5 Trafikinфраstruktur – Järnväg

Användningskartan förtydligas avseende befintliga och föreslagna järnvägar.

Se kommentar 1.2 till Länsstyrelsens yttrande

Se kommentar 1.2 till Länsstyrelsens yttrande

Noteras

6.6 Trafikinфраstruktur – Luftfart

Planhandlingen kompletteras med information om att samråd ska ske med berörd flygplats vid lokalisering av höga byggnader/föremål som t ex vindkraft inom den MSA-påverkade ytan.

med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. Nya hinder kan ha en negativ inverkan på flygtrafiken. Av översiktsplanen bör framgå att samråd ska ske med berörd flygplats vid lokalisering av höga byggnader/föremål som t ex vindkraft inom den MSA-påverkande ytan.

Trafikinфраstruktur - Gång- och cykeltrafik:

Att kommunen ska utveckla kommunens gång- och cykelvägar är positivt. En fotgängarzon föreslås i de mest centrala delarna av Herrljunga tätort. Så länge denna inte omfattar väg 181 har Trafikverket inget att invända. Det måste beaktas att väg 181 genom Herrljunga ingår i funktionellt prioriterat vägnät.

Trafikinфраstruktur – Pendelparkering: Det är positivt att kommunen planerar nya pendelparkeringar för cykel och bil i noderna där cykel-parkeringen ska ligga närmast nodens centrum.

Trafikinфраstruktur - Buller och vibrationer:

Den främsta bullerkällan inom kommunen är Västra Stambanan. Trafikverket förutsätter att kommunen beaktar bullerfrågan och att bebyggelsen kommer klara kraven i *Förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader* (SFS 2015:216).

Det finns två redovisningar av buller i bifogade kartor. Dels redovisas buller i Översiktsplanens hänsynskarta och dels i kartan planeringsunderlag Samråd ÖP 2016 – Buller, väg och järnväg. Trafikverket antar att den förstnämnda kartan, utöver trafikbuller också belyser buller från Totalförsvarets verksamhet på skjutfältet Remmene.

I kommunens rekommendationer ska ny bebyggelse eller andra åtgärder inom en zon på 50 m från järnväg, prövas med hänsyn till buller och/eller vibrationer. Trafikverket anser att ett avstånd på 50 meter är allt för kort. Bullerspridningen från järnvägen är väsentligt längre. Bedömningar måste utföras från fall till fall.

Det är viktigt att beakta vibrationer från järnvägstrafik. Riktvärdet för vibrationer i bostad innebär att vibrationsnivån inomhus i rum för sömn och vila ej ska överstiga 0,4 mm/s vägd RMS.

Trafikinфраstruktur - Farligt gods: Västra stambanan och Älvsborgsbanan är utpekade transportleder för farligt gods. Väg 181 är sekundär transportled för farligt gods. Vid byg-

6.7 Trafikinфраstruktur – Gång- och cykeltrafik

Noteras

6.8 Trafikinфраstruktur – Pendelparkering

Noteras

6.9 Trafikinфраstruktur – Buller och vibrationer

Se kommentar 1.8 till Länsstyrelsens yttrande.

Se kommentar 1.8 till Länsstyrelsens yttrande.

Planhandlingen kompletteras med information om vibrationer från järnvägstrafik.

6.10 Trafikinфраstruktur – Farligt gods

Se kommentar 1.6 till Länsstyrelsens yttrande.

gande i närheten av dessa leder ska riskfaktorer beaktas. Länsstyrelsens riktlinjer vid planering runt farligt godsleder bör tillämpas. Transportleder för farligt gods är markerade i hänsynskartan.

LIS- områden: En transportsnål samhällsplanering är betydelsefull om ett hållbart transportsystem och ökad tillgänglighet för alla samhällsgrupper ska uppnås. Till exempel bör det inom gång- eller cykelavstånd från bostaden finnas tillgång till förskolor, skolor, matafärer, kollektivtrafik och annan service.

En fortsatt spridning av bebyggelse stärker bilberoendet och motverkar möjligheten att stärka och utveckla kollektivtrafiken. Trafikverket anser att LIS-områden bör pekas ut intill kollektivtrafikstråk så att möjlighet att utöka turtätheten finns när resandeunderlaget stärks.

När bostadsområden byggs ut eller förtätas ansvarar kommunen för att transporter inom och mellan området och målpunkter kan ske på ett trafiksäkert sätt.

Trafikverket önskar ett tydligare ställningstagande från kommunen till hur utveckling och byggande bäst sker på landsbygden. Genom att samla bebyggelsen till områden där det idag finns mindre orter kan den befintliga orten stärkas och servicen kan behållas och eventuellt utvecklas. En gles bebyggelse skapar ett ökat transportbehov och skapar ökat behov av offentlig service.

Trafikverkets sammantagna bedömning

Att kommunen har använt stråktänk som bas till framtidens utveckling är positivt och kan bidra till ett transportsnålt samhälle samt öka underlag till kollektivtrafik och annan service. Kommunen bör se till att ett genomförande av stråktänket inte försvåras genom för mycket spridning av bebyggelsen.

Konsekvensen av att tillåta bebyggelse överallt på landsbygden och att utveckla LIS-områden är att stråktänket blir diffust och kan leda till ökat bilberoende. Det kan också försvaga en transportsnål samhällsplanering.

Kommunen föreslår flera stora infrastruktur-satsningar. En dialog med Västra Götalandsregionen bör genomföras om det finns tankgångar på medfinansiering.

6.11 LIS-områden

Se kommentar 6.2.

6.12 Trafikverkets sammantagna bedömning

Se kommentar 6.2.

Se kommentar 6.3

<p>7. SGU Avstår från att lämna synpunkter på planen, men lämnar generella rekommendationer</p>	<p>7.1 Noteras</p>
<p>8. Skogsstyrelsen Skogsstyrelsen anser att en genomgång av de områden som är aktuella för bebyggelse bör göras utifrån eventuella naturvärden som skogsområdena kan ha. Kända registrerade naturvärden finns att ladda ner under skogsstyrelsen.se/skogensparlor. Vidare vill skogsstyrelsen lyfta fram det stora värde som tätortsnära natur och skog har för människors hälsa och välbefinnande. Kommunens roll är viktig när det gäller att planera för att tillräckligt mycket av sådana områden skyddas från bebyggelse och görs tillgängliga för allmänheten.</p>	<p>8.1 Kartmaterialet kompletteras med kända naturvärden i skog från skogsstyrelsens underlag. En bedömning görs i översiktsplanen av hur föreslagna bebyggelseområden påverkar eventuella naturvärden. 8.2 Betydelsen av tätortsnära natur och skog lyfts fram i översiktsplanen inför utställning.</p>
<p>9. Polisen Översiktsplanen kan visa vägen för planarbetet när det gäller att motverka brott och otrygghet. Det går att minska otryggheten i bostads- och stadsmiljön genom olika metoder. Ett sätt är att tillskapa platser som är befolkade en stor del av dygnet genom en blandad bebyggelse med bostäder, arbetsplatser och butiker. Det är viktigt att de som bor och verkar i närområdet har fått vara med och påverka vid planeringen av vilka funktioner som platsen skall innehålla för att den skall upplevas som trygg, trevlig och inbjudande. Detta gör att man även känner ett ansvar för platsen och dess skötsel. Det är bra med spridning av olika upplåtelseformer och byggnadstyper i kommunens olika delar t.ex. hyresrätter i flerbostadshus eller villaboende med eget ägande. Placeringen av parkeringsplatser samt trädgårdars, vägars och gångstråks utformning är betydelsefull. Bra planerad belysning är ett sätt att öka tryggheten. Byggnaders orientering gentemot varandra är viktig. En naturlig övervakning ska kunna ske genom de boende i området. Aktiv förvaltning, god skötsel och ökat boendeinflytande motverkar också risken för brott.</p>	<p>9.1 Noteras</p>

10. VGR Västra Götalandsregionen

VGR har ett utvidgat uppdrag att bättre integrera kollektivtrafik i samhällsplaneringen i nära samarbete med kommunerna i Västra Götaland. Att svara på kommunernas översiktsplaner är en av de nya uppgifterna.

Det är positivt att huvuddelen av den planerade bebyggelseutvecklingen ska tillkomma i huvudorten Herrljunga och övriga tätorter. Detta ger möjlighet till att stärka underlaget för kollektivtrafiken. En utbyggnad av pendelparkeringar för cykel och bil i moderna och tätorterna möjliggör att resa kollektivt även för de som inte bor/verkar i direkt närhet av kollektivtrafikstråken.

Planen föreslår en möjlig exploatering av ett LIS-område (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) kring Molla i södra delen av kommunen. Förslaget är också att två stationer på Älvsborgsbanan, ersätts av en ny station ungefär mellan Mollåkra och Torparyd, Detta skulle kunna innebära en förkortad restid mellan Herrljunga och Borås men också förkortad restid genom färre stopp på sträckan. Stationsfrågan behöver utredas vidare i samband med fortsatt planering. Det är osäkert om det föreslagna LIS-området bidrar till ökat resandeunderlag. Landsbygdsboende ger generellt inte underlag för utökad kollektivtrafik. Vid utbyggnad i LIS-områden är det viktigt att tänka på hela resan-perspektivet och i tidigt skede planera för gång- och cykelvägar samt pendelparkeringar i direkt anslutning till kollektivtrafikens stationer/hållplatser.

Det skisserade triangelspåret för att förbinda Älvsborgsbanans norra del med dess södra och Västra stambanan är intressant. Förutom att ett sådant spår ger smidigare persontågstrafik skulle det också fungera vid eventuella omläggningar av godstrafiken vid trafikstörningar på Västra stambanan. Ett triangelspår är förknippat med stora investeringar och nyttorna bör studeras vidare.

10.1 Noteras

10.2 Sammanslagning av de två stationerna Torpåkra och Mollaryd studeras vidare i den fortsatta planeringen.

10.3 Triangelspåret studeras vidare i den fortsatta planeringen.

<p>11. Svenska Kraftnät</p> <p>Svenska kraftnät har en 400 kV- ledning som går genom det nordvästra hornet av kommunen mot Vara och Vårgårda kommuner.</p> <p>Svenska kraftnät följer de försiktighetsprinciper som Strålsäkerhetsmyndigheten tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Folkhälsomyndigheten, rekommenderar, vilket har resulterat i en policy för magnetfältsnivåer. Vid all nyprojektering av 220 kV- och 400 kV- växelströmsledningar i det svenska stamnätet utgår Svenska kraftnät från 0,4 mikrotesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt.</p>	<p>11.1 Planhandlingen kompletteras med rekommendationer om magnetfältsnivåer vid nyetablering av bostäder eller andra byggnader där människor vistas varaktigt enligt försiktighetsprincipen.</p>
<p>12. Swedavia, Göteborg Landvetter Airport</p> <p>Herrljunga kommun är belägen på ett sådant avstånd från Göteborg Landvetter Airport att det enbart är flygplatsens hinderbegränsande ytor som berör kommunens västra delar. I översiktsplanen finns två områden utpekade som lämpliga för vindkraft, Fjäremossen, och Kesemossen, och för dessa begränsar den sk MSA-ytan högsta tillåten byggnadshöjd.</p> <p>Luftfartsverket genomförde under 2010 en utredning hur vindkraftetableringar inom MSA-ytorna påverkar flyg procedurerna.</p> <p>Utredningen visar att vindkraftverk inom de två nämnda områdena kan vara upp till 250 m över marken utan att påverka dagens flyg procedurer.</p>	<p>12.1 Se kommentar 6.6. till Trafikverkets yttrande.</p>

<p>Grannkommuner</p>	
<p>13. Borås stad har inga synpunkter och väljer att inte svara på samrådsremissen</p>	<p><i>13.1</i> Noteras</p>
<p>14. Falköpings kommun Herrljunga och Falköping har goda väg- och järnvägsförbindelser och Falköpings kommun instämmer i Herrljunga kommuns ambitioner att verka för bibehållet och utvecklat turutbud på järnvägarna.</p> <p>Vid den gemensamma kommungränsen finns inom Herrljunga kommun områden med okänd avloppsstatus. Detta har uppmärksammats i översiktsplanen vilket är positivt liksom också att Herrljunga kommun har en 10-årsstrategi för att för att åtgärda enskilda avlopp som inte uppfyller tillräckligt höga krav på rening.</p> <p>I gränsen mot Herrljunga kommun finns i Falköpings kommun två områden som i kommunens naturvårdsprogram bedöms ha höga naturvärden - klass I-områden. Dessa är intressanta i ett nationellt perspektiv. Områdena bedöms dock inte påverkas negativt av planförslaget.</p> <p>Falköpings kommun ställer sig positiv till kommunal samverkan för en god regionutveckling. Falköpings kommun har inget att invända mot det att sätt som de mellankommunala frågorna behandlats i översiktsplanen.</p>	<p><i>14.1</i> Noteras</p>
<p>15. Vara kommun Vara kommun anser att den framtagna strukturbilden är mycket bra eftersom den visar på en förstärkt koppling mellan Vara och Herrljunga kommuner och också visar den stora betydelsen av Herrljunga som knutpunkt för järnvägen.</p> <p>Det är bra att Herrljunga kommun ska verka för att turutbudet på järnvägsnätet behålls och utvecklas. Möjligheten att nå Landvetter flygplats med tåg via Herrljunga-Borås och en utveckling av Älvsborgsbanans funktion som matning till Västra stambanans snabbtåg är idéer som Vara kommun ställer sig mycket positiv till. Vidare är det bra att väg 2516 från Herrljunga till Vedum framhålls som en viktig transportväg för näringslivet och att behovet av upprustning därför är stort</p>	<p><i>15.1</i> Noteras</p> <p><i>15.2</i> Noteras</p>

16. Vårgårda kommun

Vårgårda och Herrljunga kommuner har flera kommungemensamma frågor. De rör främst:

Transportsystemet och transportsambandet med Västra stambanan och vägarna 181 och 182: Vårgårda kommun saknar tydlighet vad gäller Herrljunga kommuns syn på hur utveckling av trafiksystemet kan drivas gemensamt främst beträffande kollektivtrafiken. För Vårgårda kommun har Västra stambanan central betydelse, bl a som bytespunkt till Älvsborgsbanan med huvudriktningen mot Borås.

Vårgårda kommun saknar i samrådsförslaget en redovisning av Herrljunga kommuns syn på betydelsen av vägarna E20 och Rv 42 mot Trollhättan.

Vårgårda kommun ser det som positivt att kommunen i samrådsförslaget pekar ut etappen Brättensby-Bergagärde som prioriterad vid ny dragning av väg 181 förbi Herrljunga.

Vårgårda kommun saknar i samrådsförslaget Herrljunga kommuns syn på hur transportsambandet på väg 182 mellan Vårgårda och Ulricehamn via Ljung-Annelund kan förstärkas. En förbättrad väg 182 med möjlighet till kollektivtrafik kan vara en del i att utveckla såväl Vårgårda som Ljung-Annelund för bostäder, arbetsmarknad och pendling. Väg 182 omnämns som en av de viktigaste transportsambanden för Herrljunga kommun, men det finns ingen rekommendation eller liknande på vilket sätt sambandet ska förstärkas.

Vårgårda kommun ser ett behov av och emotser samverkan kring planering och utbyggnad av cykelvägar i två stråk: väg 181 mellan Vårgårda och Herrljunga tätorter, och väg 182 mellan Ljung-Annelund och Asklanda.

Bostadsförsörjning och lokal arbetsmarknad: Vårgårda kommun önskar mellankommunal samverkan gällande bostadsförsörjningen.

Vindkraftområdet Kesemossen: Vårgårda kommun har inga synpunkter gällande området Kesemossen som fortsatt aktuellt för vindkraftetablering.

Gröna samband och vattenstråk –Nossan: Vårgårda kommun anser att det tydligare bör framgå ur översiktsplanen att det också krävs ett aktivt utvecklingsarbete kring gröna samband och vattenstråket Nossan. Det är av stor

16.1 Transportsystemet och transportsambandet med Västra stambanan och vägarna 181 och 182

Resonemanget om transportsystemet som en gemensam fråga utvecklas under avsnittet *Mellankommunala frågor*.

16.2 Bostadsförsörjning och lokal arbetsmarknad

Noteras

16.3 Vindkraftområdet Kesemossen

Noteras

16.4 Gröna samband och vattenstråk - Nossan

Behovet av ett aktivt utvecklingsarbete kring gröna samband och vattenstråket Nossan lyfts fram i planhandlingen.

<p>vikt att åtagandet att säkerställa god ekologisk status i Nossan är en gemensam angelägenhet.</p>	
<p>17. Ulricehamns kommun Ulricehamns kommun förutsätter att det förs en dialog mellan kommunerna vid etablering av vindkraft i närhet till kommungränsen. Det är positivt att väg 182 finns med som ett viktigt stråk för transportsamband. Vissa delar av kartmaterialet är svårläst.</p>	<p><i>17.1</i> I översiktsplanen finns tre utpekade vindbruksområden, inget av de tre områdena ligger nära gränsen mot Ulricehamns kommun. <i>17.2</i> Kartmaterialet uppdateras och görs mer lättillgängligt inför utställning.</p>

<p>Kommunala nämnder, styrelser och bolag</p>	
<p>18. Bildningsnämnden Bildningsnämndens utgångspunkt i remissvaret är att säkerställa att bildningsnämndens ansvarsområde beaktas på ett fullgott i översiktsplanen.</p> <p>Bebyggelse: För att säkerställa en god utveckling och funktionalitet av bildningsnämndens verksamhetsområden är det av vikt att befintliga prioriterade lokaler ges möjlighet att utvecklas säkert under överskådlig tid.</p> <p>Landsbygd: Bebyggelseutveckling i närheten av byskolorna bör särskilt uppmuntras. Byskolorna utgör utpekade utvecklingsområden i kommunen. Bildningsnämnden anser att även att förskolor ska få samma särskilda status. Byskolorna och förskolorna har en särskild plats i dagens kommunala infrastruktur och är en garanti för en hög servicenivå för barnfamiljer, med barn i de yngre åren. Barnfamiljer är en demografisk grupp som kommunen särskilt bör beakta.</p> <p>Skogsbruk - Tätortsnära skogar: Skrivningen bör förtydligas och stärkas gällande tätortsnära skogar. För bildningsnämndens verksamhetsområde finns det en betydelse av närhet till skogsområden för att tillgängliggöra och uppmuntra till aktiviteter och pedagogik i naturen.</p> <p>Fotgängszoner: Bildningsnämnden anser att även övriga skolor och förskolor inom kommunen, utöver utpekade områden ska ges status som fotgängszoner. Trafiksäkerhetsaspekten är viktig, och det har ett stort symboliskt värde att områdena pekas ut som barnens och fotgängarnas, även inom mindre tungt trafikbelastade områden.</p> <p>I övrigt ställer sig bildningsnämnden bakom förslaget till ny översiktsplan. De utpekade utvecklings- och tillväxtområden påverkar inte bildningsförvaltningens förmåga att ge kommuninvånarna en god service vad gäller närheten och tillgång till barnomsorg, utbildning och befintlig kulturell verksamhet.</p>	<p>18.1 Bebyggelse Det finns ingen motsättning mellan förslaget till översiktsplan och utveckling av befintliga lokaler.</p> <p>18.2 Landsbygd Förskolor ligger i princip i samma byar som skolor och behöver därför inte pekas ut särskilt i strategin.</p> <p>18.3 Skogsbruk – Tätortsnära skogar Se kommentar 8.2 till Skogsstyrelsens yttrande.</p> <p>18.4 Fotgängarzoner Fotgängarzoner runt skolor och förskolor har inte studerats i arbetet med översiktsplanen och några särskilda områden för sådana pekas inte ut. Det är dock möjligt för kommunen att arbeta med trafiksäkerheten runt förskolor och skolor utan att ett specifikt område pekas ut som fotgängarzon i översiktsplanen.</p> <p>18.5 Noteras</p>
<p>19. Bygg- och miljönämnden Nämnden och förvaltningen anser att materialet i översiktsplanen är väl genomarbetat och grundat på saklighet. Nämnden och förvaltningen ser positivt på förslaget och bedömer att</p>	

<p>det kommer att vara ett användbart stöd i handläggningen i de ärenden som behandlas.</p> <p>I översiktsplanen står under rubriken <i>Landsbygd</i> att "För att landsbygdsutvecklingen ska vara ekonomiskt och miljömässigt hållbar krävs dock väl avvägda bedömningar avseende lokalisering av nya etableringar, såväl bostäder som mindre verksamheter".</p> <p>Nämndens utgångspunkt har varit att vara positiva till att bevilja bygglov på den plats där den som ska bygga föreslår.</p> <p>I planen framhålls under beskrivning av väg 183 att "Vägen är till stora delar av undermålig standard och i nuläget är den krokiga sträckningen med bl. a. två korsningar med järnvägen ett hinder för räddningstjänstens utryckningstider som innebär att två stationer måste finnas i kommunen. En utbyggnad enligt föreslagen sträckning skulle möjliggöra en sammanslagning av dessa".</p> <p>Nämnden/förvaltningen vill framföra att det inte är säkert att en ny vägsträckning skulle innebära att de två brandstationerna kan slås samman. Nämnden föreslår att de två sista raderna i stycket ovan stryks och punkt sätt efter "utryckningstider".</p> <p>I planen föreslås att "Bygg- och miljönämnden ska ge råd och information vid all byggnation, som rör kulturhistoriska miljöer och byggnader, även om åtgärden inte är bygglovspliktig, då de enskilda ägarnas intresse och engagemang spelar en avgörande roll då det gäller att bevara kulturhistoriska värdefulla miljö och byggnader". Nämnden poängterar att detta är svårt att genomföra i praktiken eftersom nämnden inte alltid får kännedom om åtgärder som är bygglovsbefriade.</p> <p>Under rubriken <i>Vattenförsörjning</i> anges Molla som ett område som så småningom bör bli ett kommunalt verksamhetsområde för VA. Nämnden poängterar att även Sämsholm har ett stort behov av att i framtiden bli ett kommunalt verksamhetsområde för VA eftersom det är ett tätbebyggt omvandlingsområde från fritidshus till permanentboenden.</p> <p>Under rubriken <i>VA-problem</i>, benämns kommunens Miljöenhet som <i>Kommunens Miljökontor</i>.</p> <p>Under rubriken <i>VA-problem</i> benämns några sjöar som extra känsliga vattenmiljöer. Bygg- och miljöförvaltningen vill tillägga att en</p>	<p>19.1 Beskrivningen om utbyggnad av väg 183 och eventuell sammanslagning av brandstationerna justeras.</p> <p>19.2 Noteras</p> <p>19.3 Noteras</p> <p>19.4 Justeras enligt kommentar</p>
--	--

<p>sträcka av Nossan, vid Hudene, har visat sig ha en stor artdiversitet jämfört med andra vattendrag i länet. Vid undersökningar av bottenfaunan har man hittat 15 olika arter som kan betecknas som ovanliga varav en art dessutom är rödlistad. Den rödlistade arten är dagsländan <i>Rhithrogena germanica</i>. Bygg och miljöförvaltningen föreslår att Nossans känslighet, framför allt sträckan genom Hudene, lyfts fram i översiktsplanen.</p> <p>Under beskrivningen av Vattenkvalitet anges att Nossan har problem med höga kvicksilverhalter. Bygg- och miljöförvaltningen poängterar att det är ett rikstäckande problem som har svag anknytning till kommunernas utveckling och strategiska planering.</p>	<p>19.5 Nossans känslighet, framförallt sträckan genom Hudene, lyfts fram i översiktsplanen.</p> <p>19.6 Beskrivningen av vattenkvalitet justeras.</p>
<p>20. Socialnämnden Socialnämnden tackar kommunstyrelsen för möjligheten att lämna synpunkter på förslaget till ny översiktsplan för Herrljunga kommun. Nämnden har tagit del av materialet och har inga synpunkter på det.</p>	<p>20.1 Noteras</p>
<p>21. Tekniska nämnden Tillstyrker förslaget till översiktsplan enligt presidiets skrivelse daterad 2016-08-21</p>	<p>21.1 Noteras</p>
<p>22. Herrljungabostäder Uttrycker sin belåtenhet över en gediget utformad översiktsplan.</p>	<p>22.1 Noteras</p>
<p>23. Besöksnäring Herrljunga- besöksnäringens ansvarig, samarbetspartner turistnäringens utveckling Ansvarig för besöksnäringen i Herrljunga kommun, Birgitta Saunders och samarbetspartner Crea Diem – Turistbyrå Gerd Ljungqvist-Persson har lämnat ett gemensamt yttrande som sammanfattas nedan.</p> <p>Yttrandet inleds med en kort sammanfattning av Herrljunga kommuns utvecklingsstrategi för besöksnäringen.</p> <p>Målsättningen är att besöksnäringen i Herrljunga kommun ska få en större vikt i den lokala ekonomin, och att den ska utvecklas på ett hållbart sätt. Herrljungabygdens besöksnäring är särskilt starkt inom temaområdena mat, kultur och natur.</p> <p>Ett antal exempel på besöksmål med karaktärsdrag typiska för Herrljungabygden presenteras i yttrandet. Områdena innehåller besöksmål</p>	

inom områden natur, kultur, shopping, anläggningar för besökare, lokalt producerad mat etc.

Kommunens arbetsstrategi för besöksnäringen bygger på fyra fokusområden som handlar om Ambassadörskap/Värdskap, Entreprenörskap och Paketeringar.

Utifrån beskrivningen av strategi, mål och arbete med besöksnäringens utveckling, tas upp några frågor viktiga för besöksnäringen som har betydelse också för översiktsplanen.

Informationsnoder är *Turistinformationsverksamhet*, med brett utbud och fördjupad service för besöksnäringen inklusive generell Turistinfo.

Turistinfopoints – övergripande info med sammanhållet informationsmaterial vid reseplats – service-noder:

Herrljunga Järnvägsstation

Ljungs Järnvägsstation

Nästa steg: Eriksberg, Hudene, Fåglavik, Eggvena, Molla.

Detta överensstämmer med översiktsplanen med utvecklingsområden knutna till samtliga befintliga skolor i Herrljunga.

Transportsamband - Herrljungabygden har goda förutsättningar att öka och intensifiera besöksnäringen, med fler aktörer och besökande genom kommunens strategiska läge för transporter såväl med tåg som med bil.

Värdekärnor - transportsamband - I samrådshandlingen för översiktsplanen redovisas värdekärnor utifrån kommunens järnvägslinjer. Det är ur besöksnäringens perspektiv positivt att nå nya besöksgrupper utan bil. Dock krävs kompletterande transportsätt för att nå målområden, såväl i tätorts- som landsbygdsdelar.

Huvudsakliga transportsätt för besöksnäringen idag är bil och buss/-grupper. Nya transportsatsningar samverkar och utvecklas utifrån existerande transportmedel som idag redan bär en gedigen besöksnäring i Herrljungabygden.

Översiktsplanen bör kompletteras med definierade värdekärnor för Natur och rekreation - i förlängningen värdekärnor/noder för besöksmålsområden, som tar hänsyn till befintliga värdekärnor utifrån transportsamband med bil och buss(grupper)

Exempel på *Värdekärna Natur och rekreation, Mollungens bokskog - St Mollungens Naturre-*

<p><i>servat. Detta är Herrljunga kommuns till ytan största naturreservat, med servicefunktioner som parkering, informationstavla/folder, guidning, bänkar, WC, vandringledsområde.</i></p> <p><i>Viktiga funktioner som innefattas i värdskapet och hållbar besöksnäring.</i></p> <p>Översiktsplanen bör kompletteras med utvecklingsstrategier för förutsättningar för framtidens bilism - hållbar elbilsanvändning med koppling till tekniknoder.</p> <p>Översiktsplanen bör kompletteras med helhetsnätverk för såväl vandringsleder som utvecklingsstrategier kring cykelleder och noder för teknik och servicepunkter för detta.</p> <p>Behov av ställplatser för husbilar bör tas i beaktande vid planeringen.</p> <p>Faktorer som främjar besöksnäringen förutom bra kommunikationer, är god tillgänglighet och god orienterbarhet. Vägskytning och infartsskyltar vid samtliga infartsvägar bör vara heltäckande för en tydlig välkomnande information.</p> <p>Bredbandsutbyggnad med servicepunkter till noder och värdekärnor inom besöksnäringen öppnar upp för utökade moderna servicefunktioner, såväl för besökare som för invånare.</p> <p><i>Sammanfattning</i></p> <p>Utvecklingen av besöksnäringen i Herrljunga kommun är en del av utvecklingsplaneringen, med fokus på teknikskifte och nytänkt inom struktur, transportsystem – och skapar attraktiva helhetslösningar.</p> <p>Gott värdskap för Herrljunga kommuns invånare och besökare, attraherar inflyttning såväl som ger besökare en positiv upplevelse, som vill stanna längre och ta del av fler aktiviteter.</p>	<p>23.1 Besöksnäring</p> <p>Kommunen håller med om att besöksnäringen är viktig ur flera aspekter och att det finns en utvecklingspotential. Planhandlingen kompletteras med ett avsnitt om besöksnäring, där bland annat värdekärnor för natur och rekreation samt transportsamband tas upp.</p>
<p>24. Herrljunga elektriska AB</p> <p>Har vissa förslag till ändringar, kompletteringar och förtydliganden i texten och på kartorna.</p> <p>Översiktsplanen bör kompletteras med vissa mottagningsstationer för elförsörjning samt också med vattenverk, vattentorn och reningsverk.</p> <p>Vidare bör syliggöras de anläggningar för produktion av fjärrvärme som finns i Herrljunga och Mörlanda. Dessa eldas med biobränsle från lokala skogar.</p>	<p>24.1 Kartmaterialet kompletteras med tekniska anläggningar enligt yttrande.</p>

<p>En övergripande beskrivning av laddningsinfrastruktur för elbilar saknas.</p> <p>I arbetet med den kommunala VA- planen kommer behovet av reservvattentäkt att utredas liksom också behov och förutsättningar för vatten- och avloppsverksamhet. Om det skulle bli ett VA-område i Molla kan en i närheten liggande vattentäkt sammanlänkas med Annelunds vattentäkt för att få ytterligare redundans i den totala vattenleveransen för kommunen. Denna täkt skulle kunna bli reservvattentäkt till Annelund, Hudene och Herrljunga tätort och vise versa. Vidare ska förutsättningar för att ta ytvatten från Nossan, Vimleån eller Sämsjön redas ut.</p> <p>Det är mycket som tyder på att elproduktionen kommer att bli allt mer lokal och förnybar inom översiktsplanens planeringshorisont. Det saknas en övergripande beskrivning av småskalig vattenkraft och solkraft. Det finns ett antal befintliga vattenkraftanläggningar i kommunen som bör hanteras som en resurs. En betydande utbyggnad av solkraft kan förväntas. Det kan handla om solcellsinstallationer på byggnaders tak eller på marken. Herrljunga Elektriska AB har 2015 gjort en utredning av elnätets kapacitet för att ta emot solkraft. En karta bifogas. En eventuell koppling till översiktsplanen kan diskuteras i det fortsatta arbetet.</p>	<p>24.2 Översiktsplanen kompletteras med strategi för laddningsinfrastruktur för elbilar.</p> <p>24.3 Noteras. Kommunen arbetar för närvarande med att ta fram en VA-plan.</p> <p>24.4 Översiktsplanen kompletteras med ett avsnitt om lokal och småskalig energiproduktion.</p>
---	---

Politiska partier	
<p>25. Miljöpartiet</p> <p>Miljöpartiet är positiv till stora delar av förslaget men har följande synpunkter och frågor.</p> <p>Det bör utredas om en endast en skola eller ett utpekad LIS-område är tillräckligt för att pekas ut som ett utvecklingsområde. För att bli prioriterad som ett område bör det finnas minst två kvalitéer.</p> <p>De flesta kyrkor och kyrkbyar är utpekade men inte alla. Mp anser att alla gamla kyrkor ska pekas ut som värdefulla områden.</p> <p>Det bör framgå att de nya områdena ska möjliggöra en blandad bebyggelse, både villor och flerbostadshus och med alla typer av upplåtelseformer. I Vreta-området bör det även finnas med tankar på skola/förskola eller annan service. En fjärde punkt med utbyggnadsområde "centrum" med tanke på att förtäta tätortskärnan.</p> <p><i>Ljung och Annelund</i>, Samhället bör förtätas med flerbostadshus för att blanda upp bebyggelsen.</p> <p><i>Örum</i>, det är en stor exploatering för att vara på landsbygden utan bra kollektivtrafik. Om området ska byggas ut bör det finnas säkra cykelvägar till skolan med tanke på att Ulricehamnsvägen behöver korsas. Detta bör framgå av texten. Ny bebyggelse kan passa in på östra sidan av vägen. Dock ska det utredas ordentligt utifrån vad som framgår om området i MKB.</p> <p>Maximal utbyggnad för vindkraft bör ersättas med rekommenderad/utredd utbyggnad. Stryk inte de två områden som föreslås strykas. Rekommendationer om respektavstånd och restriktioner bör tas bort ur planen. Speciellt gäller detta respektavstånd till kommungräns och till administrativa gränser. Det kan inte vara ett skäl att vindkraft är olämpligt. Avstånd är uppgifter som ska tas fram i varje enskilt projekt och som måste anpassas efter de specifika förutsättningarna. En text om att andra områden för vindkraft kan komma att bli aktuella efter utredning bör läggas till i planen, De fem redovisade områdena är redan utpekade som lämpliga.</p> <p>Avvikelser från översiktsplanen ska motiveras.</p>	<p>25.1 LIS-områden och byskolor har i arbetet med översiktsplanen valts ut för att på en strategisk nivå främja en utveckling av landsbygden. Syftet är bland annat att stärka byskolorna samtidigt som en allt för splittrad utveckling undviks. Dessa områden har flera andra kvalitéer som boendemiljöer.</p> <p>25.2 Kyrkobyggnader har ett skydd enligt Kulturmiljölagens (KML) 4 kap. Planeringsunderlaget Kulturmiljö kompletteras med kyrkor.</p> <p>25.3 Inför utställningen knyts översiktsplanen tydligare till kommunens bostadsförsörjningsprogram. En översyn av beskrivningarna av utvecklingsområden kan då bli aktuell.</p> <p>25.4 Se kommentar 25.3.</p> <p>25.5 Översiktsplanen kompletteras med information om att säkra vägar till skola bör studeras.</p> <p>25.6 I arbetet med översiktsplanen har någon ny utredning av möjliga utvecklingsområden för vindbruk inte gjorts, slutsatserna i vindkraftplanen ifrågasätts därför inte. Försvarets intressen begränsar mycket möjligheten att bygga större vindkraftanläggningar inom kommunen. De två områden som tagits bort är inte möjliga att ta i anspråk för vindkraft och inom ytterligare två av områdena kan Försvarets intressen innebära restriktioner. Småskaligt vindbruk uppmuntras enligt översiktsplanen inom alla områden utan intressekonflikt.</p>

26. Centerpartiet

Centerpartiet anser att utkastet till översiktsplan i de allra största delarna är väldigt bra och kommer att vara en stark utgångspunkt för fortsatt arbete för att långsiktigt planera ett hållbart och välmående Herrljunga kommun.

Centerpartiet har några synpunkter som redovisas sammanfattade nedan.

Om kollektivtrafik vid Mollasjön: Det bör tydliggöras att från kommunens sida är inte dessa små stopp nedläggningshotade förrän vi eventuellt föreslår en sammanslagning av Mollaryd och Torpåkra (baserat på utfallet av den undersökning/analys som ska göras). Kommunen bör aktivt verka för att lokaltåg som passerar alltid ska stanna. Ett semaforssystem bör införas snart. Rekommendationerna ”*Verka för att turutbudet på järnvägarna behålls och utvecklas. Satsa på behovsuppehåll för stationer med lågt resande.*” bör också gälla för Mollaryd och Torpåkra.

Om stadsbygd: Molla bör inte kallas ”Stadsbygd” i ÖP. En utveckling av Molla är mer likt ett ”byaktigt” landsbygdsboende. Attraktionskraften på landsbygden i kommunen ligger just i att det är landsbygd. Den inledande förklarande texten kring vad ”stadsbygd” är rimmar inte heller riktigt med de visioner som finns.

Om landsbygd: Rekommendationen ”*Inom en zon på 50 meter ska ny bebyggelse eller andra åtgärder prövas med hänsyn till buller och/eller vibrationer från järnvägen*” bör strykas om detta inte är ett lagkrav. Eventuella bullerproblem bör vara upp till den som äger marken och vill bygga.

Om buller: I den gällande ÖP finns områden utpekade som ”Tysta områden”. Då tystnad (frihet från buller) är en värdefull tillgång bör tysta områden också redovisas i ÖP 2016 där särskild hänsyn ska tas vid anläggning av ljudgenererande verksamhet.

Om solenergi: ÖP 2016 bör kompletteras med en solbruksplan som beskriver en planering för en omfattande utbyggnad av både kommunal och enskild solenergiframställning i Herrljunga.

Om vindbruk: Vindkraft är en av många energislag i ett hållbart och fossilfritt samhälle. Moderna vindkraftverk har en dock stor påverkan på landskapet och måste därför placeras med stor försiktighet. Vindbruksplanen från

26.1 Förutsättningarna för sammanslagning av Mollaryd och Torpåkra klargörs i planhandlingen.

26.2 Definitionen av ”stadsbygd” ses över inför utställning.

26.3 Se kommentar 1.8 till Länsstyrelsens yttrande.

26.4 Det finns oklarheter kring hur väl underlaget för tysta områden i den tidigare översiktsplanen stämmer med verklig tystnad. I kartan redovisas exempelvis delar av Remmene skjutfält och områden runt Västra Stambanan som tysta områden. Underlaget redovisas därför inte i översiktsplanen.

26.5 Se kommentar 24.4.

26.6 Se kommentar 25.6 till Miljöpartiets yttrande.

<p>2011 behöver uppdateras för att bättre utreda påverkan på människor, natur, djurliv och landskapsbild i de föreslagna områdena.</p> <p><i>Brister i vindbruksplanen från 2011:</i> Planen är omodern. En utveckling har skett inom energi- och vindkraftsområdet sedan texten skrevs. Människor har fått ökad kunskap om vindkraft, tekniken har utvecklats och forskningen om påverkan på människor och natur har gett ökad kunskap.</p> <p>Vindbruksplanen tar inte tillräckligt stor hänsyn till närboende till planerade projekt. För liten vikt läggs vid den faktiska påverkan avseende buller och skuggor – de gränsvärden som det hänvisas till i vindbruksplanen är inte anpassade för vindkraft i glesbygd.</p> <p>Vindbruksplanen ger inte förslag på vilket inflytande och medbestämmande som närboende ska ha över sin boende- och livssituation.</p> <p>Inget skydd nämns för natthimlen och eventuell påverkan av ljusföroreningar</p> <p>Siktanalyser som visar hur vindkraftverk i de utpekade områdena påverkar landskapsbilden är bristfälligt utförda.</p> <p>Den nationella vindkarteringen har uppdaterats sedan Herrljungas vindbruksplan togs fram. De äldre karteringarna som nuvarande vindbruksplan är baserad på var inte tillräckligt noggranna, eller har visat sig vara felaktiga. Risken finns att Herrljunga planerar för vindkraft i ”fel” områden där det inte blåser som bäst</p>	
<p>27. Nya Moderaterna</p> <p>Nya Moderaterna har förslag till ändringar och strykningar i texten</p> <p>Under <i>Mål för Hållbarhet- miljömässig, ekonomisk och social</i> vill Nya Moderaterna ha en strykning av punkten <i>Vid planläggning för nya bostäder inom tätort är bilparkering lågt prioriterad.</i></p> <p>Under <i>Transporter och teknisk försörjning</i> <i>Transportsamband</i> vill Nya Moderaterna att väg 181 särskilt ska prioriteras och att också väg 1927 ska ingå som särskilt viktig för kommunen.</p> <p>Under <i>Områdesanvändning</i> <i>Verksamheter</i> vill Nya Moderaterna ha ett tillägg till texten med <i>Framtida cirkulationsplats vid Bergagärde.</i> I planen står framtida fyrvägskorsning.</p>	<p>27.1 Avsnittet om transportsamband förtydligas avseende väg 181 och väg 1927.</p> <p>27.2 Beskrivningen av korsningen vid Bergagärde justeras.</p>

<p>Under <i>Grönområde Rekommendationer</i> vill Nya Moderaterna att rekommendationen om avstånd till grönområde från nya bostäder ska ändras från 600 meter till 1000 meter.</p> <p>Under <i>Transportsystem Motortrafik</i> väg 181 vill Nya Moderaterna påpeka att <i>En cirkulationsplats korsning väg 181/183 skulle av miljö och olycksperspektiv vara positivt.</i></p> <p>Vidare framhålls att Väg 1848 Snipebro – Annelund är mycket trafikerad av tung trafik, och att underhållet av vägen behöver förbättras kraftigt.</p> <p>Under <i>Tematiska delar, Tätorter, Herrljunga tätort Rekommendationer</i> vill Nya Moderaterna att rekommendationerna om att <i>Tätorten bör successivt utvecklas till att bli mer fotgängaranpassad och Tillgängligheten för bilister bör inte inskränkas men istället förändras och Parkeringen inom tätorten bör flyttas...</i> stryks helt.</p> <p>Det föreslagna utbyggnadsområdet under <i>Stadsbygd Vreta gårde</i> bör strykas helt.</p> <p>Under föreslagna utbyggnadsområden för <i>Verksamheter</i> bör göras ett tillägg under <i>Berggårde</i> att det är ett <i>Industriområde med stickspår till Älvsborgsbanan.</i></p> <p>Under <i>Ljung-Annelund tätort</i> vill Nya Moderaterna ha ett tillägg som innebär <i>Förtätning av bebyggelse i Ljung med närhet till tågstation.</i></p> <p>Under <i>LIS- område Mollasjön</i> vill Nya Moderaterna att rekommendationen om att ta fram ett planprogram för LIS- området ska kompletteras med att det ska vara 100 meter till vattnet.</p> <p><i>Rekommendationer.</i> Ta fram ett planprogram för utpekad LIS-område vid Mollasjön med 100 meter till vatten.</p>	<p>27.3 Vid förtätning av befintliga orter är det viktigt att beakta tillgången till rekreations- och grönområden. Närhet till grönområden är särskilt viktig för barn som inte har samma möjlighet som vuxna att röra sig längre sträckor på egen hand. Enligt Boverket visar forskning att 300 meter är ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta. En ändring av avståndet från 600 meter till 1000 meter är inte förenligt med kommunens mål för hållbarhet.</p> <p>27.4 Texten omformuleras i översiktsplanen</p> <p>27.5 Inför utställning görs en bedömning av möjliga alternativ till utbyggnadsområdet vid Vreta gårde, se även kommentar 1.12 till Länsstyrelsens yttrande.</p> <p>27.6 Texten om stickspår till Älvsborgsbanan tas bort ur översiktsplanen.</p> <p>27.7 Texten om Ljung-Annelund kompletteras med information om att de föreslagna utbyggnadsområdena ligger nära tågstation.</p> <p>28.8 Planeringen av området vid Mollasjön kan påbörjas direkt med detaljplan utan föregående planprogram. Översiktsplanen kompletteras med rekommendation om att detaljplan ska tas fram för området samt att nivåskillnad och befintlig grusväg ska ligga mellan föreslagen bebyggelse och strandlinjen.</p>
--	---

Föreningar och organisationer	
<p>28. Företagarna/ infrastrukturgruppen</p> <p>Företagarna/Infrastrukturgruppen har noga gått igenom översiktsplanens innehåll vad beträffar skrivningarna om väg och järnväg och har ett antal synpunkter på ändringar och kompletteringar som gruppen önskar ska införas i översiktsplanen. Synpunkterna är utformade så att det sida för sida finns konkreta förslag till hur planens skrivningar ska ändras.</p> <p>Många av dessa är av mer eller mindre redaktionell art. Andra men flera har direkt inverkan på innehållet i planförslagets rekommendationer.</p> <p>Bland annat önskar infrastrukturgruppen en fylligare beskrivning av de stora fördelar som skulle uppstå för Herrljunga om järnvägsnätet byggdes ut på det sätt som förutsätts/ föreslås i översiktsplanen.</p> <p>Vidare anser infrastrukturgruppen att det inte behövs någon fotgängarzon i centrala Herrljunga utan den hastighetsbegränsning på 30 km/tim som gäller idag fungerar bra.</p> <p>Kommunen bör inta en positiv inställning till alternativ energiproduktion i form av solceller.</p>	<p>28.1 De delar som beskriver översiktsplanens förslag till utveckling av infrastruktur kompletteras inför utställning.</p> <p>28.2 Alternativ till fotgängarzon är under utredning.</p> <p>28.3 Se kommentar 24.4 till Herrljunga elektriska AB:s yttrande.</p>
<p>29. Fokus Herrljunga AB, Företagarna i Herrljunga företagarförening</p> <p>Företagarna i Herrljunga anser att kommunen gjort ett mycket gediget arbete med Översiktsplanen och att planeringssekreteraren utfört sitt uppdrag med bravur.</p> <p>Man framhåller att framgångsrika företag och företagare är viktiga för att nå goda resultat vad gäller invånarantal samt ekonomisk utveckling i en kommun, och poängterar att det är mycket viktigt, oavsett frågeställning i översiktsplanen, att man alltid har ett "företagstänk" vad gäller såväl idéutformning som handläggning och beslut.</p> <p>Ett antal detaljerade synpunkter framförs.</p> <p>Företagarna instämmer i att det är viktigt att ta vara på varje bygds möjligheter, och att de föreslagna "Utvecklingsområdena" runt landsbygdsskolorna kan bli en viktig förutsättning för livaktig utveckling.</p> <p>Vidare anser man att det inte finns behov av att öka "Skyddade områden inom kommunen", som nämns under Mål för hållbarhet. Såväl stat</p>	<p>29.1 Noteras</p> <p>29.2 Skrivningen om att kommunen ska arbeta med öka antalet skyddade områden tas bort.</p>

<p>som EU har utförliga restriktioner, som är fullt tillräckliga och man bör inte gå ett steg längre.</p> <p>Det är viktigt att kommunen har utarbetade planer samt i god tid planerar och färdigställer byggklara industriområden. Det finns också behov av byggklar industrimark i Ljung-Annelundsområdet.</p> <p>De bilagda och tryckta kartorna i planmaterialet, är otydliga och kan ge upphov till missförstånd. Söker man kartinformation via dator i kommunhuset, så upplevdes det tydligare. Förslaget är att det tas fram en tydlig karta över kommunen, där såväl järnväg och det allmänna vägnätet ingår och bifogar översiktsplanen.</p> <p>Man önskar förtydligande beskrivningar av vägnätet, vart vägarna går och vilken standard det har.</p> <p>Beträffande beskrivning av järnvägsnätet är synpunkterna ungefär de samma som de som lämnats av företagarna/ infrastrukturgruppen</p> <p>Företagarna önskar ingen fotgängarzon i centrala Herrljunga så som föreslagits i översiktsplanen. Det vore förödande för Herrljungas köpmän om biltrafik blev förbjuden på Storgatan.</p> <p>Lisområdet Örum runt Sämsjön bör kunna kompletteras med fler sådana områden runt Sämsjön utan att allmänhetens tillgänglighet försämras.</p> <p>Avsnittet om vindbruk bör kompletteras med att det behövs möjliga områden för solcellspaneler.</p>	<p>29.3 Noteras</p> <p>29.4 Ett tydligare kartmaterial tas fram inför utställning.</p> <p>29.5 Beskrivningar av vägnätet kompletteras.</p> <p>29.6 Se kommentar 28.1 till Företagarna/infrastrukturgruppens yttrande.</p> <p>29.7 Se kommentar 28.2 till Företagarna/infrastrukturgruppens yttrande.</p> <p>29.8 För närvarande utreds inga fler LIS-områden runt Sämsjön.</p> <p>29.9 Se kommentar 24.4 till Herrljunga elektriska AB:s yttrande.</p>
<p>30. Lantbrukarnas riksförbund LRF</p> <p>LRF påpekar att de areella näringarna jord- och skogsbruk berör det mesta av kommunens yta, och att förbundet därför har stort intresse av vilken framtida markanvändning som kommunen föreslår i översiktsplanen. I Herrljunga, som är en landsbygdskommun, har jord- och skogsbruket fortfarande en stor betydelse och är en stor del av kommunens näringsliv.</p> <p>För att de areella näringarna ska kunna utvecklas så bra som möjligt är det viktigt att omfattas av så få restriktioner som möjligt. Därför ifrågasätter förbundet målsättningen att ”Skyddade områden inom kommunen ska öka i antal och omfattning”</p>	<p>30.1 Se kommentar 29.2 till Fokus Herrljunga AB:s yttrande.</p>

<p>Förbundet påpekar att mycket är bra i översiktsplanen och man delar mycket av det som står i planen. Dock finns vissa invändningar:</p> <p>Det omfattande kartmaterialet som är i stora stycken bra men flera kartor innehåller för mycket information och blir svårtydda. De har för många färger och tecken.</p> <p>Förbundet tror inte på iden att det finns acceptans för att göra en fotgångarzon i centrala Herrljunga. Om Storgatan blir gångata skulle innebära att centrum blir väldigt öde.</p> <p>Förbundet tycker att det är bra att åkermarken ska bevaras i så mycket som möjligt. Med de argument som framförs kan Förbundet acceptera att Stadsbygd tar jordbruksmark i anspråk för bostadsbyggande i de områden där planen föreslår detta. Det är svårt att hitta alternativ till de föreslagna stationsnära lägena.</p> <p>Eftersom väg 181 ska gå söder om tätorten är det fel att expandera med ytterligare industriområden i Vreta. Bergagärde borde vara en lämpligare lokalisering. I Mörlanda föreslås ett nytt verksamhetsområde norr om Alingsåsvägen. Lokaliseringen är bra men tyvärr är markförhållandena sådana att en etablering blir dyr. Området har tidigare varit aktuellt att bebygga men undersökningar visade att markförhållandena är dåliga.</p> <p>Ytterligare ett nytt LIS-område vid Sämsjöns sydvästra strand borde kunna undersökas för att utnyttja ett sjönära läge med närhet till skola.</p> <p>De Infrastrukturprojekt som är redovisas i planen berör i första hand de större vägarna genom kommunen, vilket är naturligt. Förbundet vill dock peka på att det mindre vägnätet i kommunens östra och sydöstra del inte får glömmas bort. Ett exempel är vägen fram till Eriksbergs skola.</p> <p>Förbundet påpekar några felskrivningar av redaktionell art.</p> <p>Riksintresset för skjutfältet som togs bort på 2000-talet är enligt vad förbundet känner till inte återinfört.</p>	<p>30.2 Se kommentar 29.4 till Fokus Herrljunga AB:s yttrande.</p> <p>30.3 Se kommentar 28.2 till Företagarna/infrastrukturgruppens yttrande.</p> <p>30.4 Noteras</p> <p>30.5 Se kommentar 29.8 till Fokus Herrljunga AB:s yttrande.</p> <p>30.6 Noteras</p> <p>30.7 Felskrivningar justeras.</p> <p>30.8 I planhandlingen förtydligas att Remmene skjutfält ett område av intresse för totalförsvaret enligt 3 kap 9§, första stycket.</p>
--	--

<p>31. Herrljunga Naturskyddsförening Föreningen har studerat översiktsplan 2016 för Herrljunga kommun och kan konstatera att kommunens olika utvecklingsområden är väl beskrivna och att intentionerna är goda.</p> <p>Föreningen efterlyser dialog inför de beslut och åtgärder som ska genomföras, eftersom kontakt med enskilda och föreningar är förutsättningar för att beslut som tas ska bli till gagn kommunens invånare.</p> <p>Med en bra dialog mellan kommunen och dess invånare bör planen ha förutsättningar att vara en bra grund för en god utveckling i Herrljunga kommun.</p> <p>Herrljunga naturskyddsförening ser fram emot en bra dialog i de frågor föreningen berörs av.</p>	<p>31.1 Noteras</p>
<p>32. Od-Alboga byalag Har lämnat ett yttrande på 6 sidor vilket sammanfattas nedan</p> <p><i>Om bygden:</i> I översiktsplanen för föreslås tre områden för bostadsutveckling i Od-Alboga området, tillika Sämsjö-Sandsken-området. Det är mycket positivt för bygdens fortsatta utveckling och i enlighet också med översiktsplanen som utgår från utvecklingsområden/noder kring befintliga skolor i Herrljunga kommun.</p> <p>En representativ demografisk mix av generationer i alla åldrar önskas, för fungerande service, aktiviteter, föreningsliv, mm. Efterfrågan på boende kommer från samtliga åldersgrupper.</p> <p>Bygdens näringsliv utgörs av sedan länge etablerade areella näringar, flera åkerier och hantverks- och tjänsteföretag. Nyetablering sker inom specifika servicefunktioner, gårdsbutiker, handel, besöksnäring mm. Nätverk med stort antal entreprenörer från grupper med tema handel och besöksmål samverkar i en köpmannaförening/nätverk. Pendling från och till bygden är också en viktig del. Ett mycket aktivt föreningsliv präglar bygden.</p> <p><i>Särskilda synpunkter:</i> Tre områden för bostadsutveckling föreslås:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Örum- LIS-område - Kyrkbyn Od - Sannum / Sandskenområdet 	<p>32.1 Noteras</p> <p>32.2 Se kommentar 1.11 till Länsstyrelsens yttrande.</p>

Generellt gäller att utvecklingsåtgärder och boendeplanering syftar till att långsiktigt få en önskvärd demografisk mix av generationer. Samtidigt krävs en rörlighet mellan olika boendeformer utifrån de förutsättningar och önskemål/behov varje generation representerar. Ungdomsboende efterfrågas starkt i bygden. Det kan vara flexibelt så att det likaväl kan användas av pensionärer som andra boende som önskar mer av utökad service. Genomförs boende i form av cluster som är anpassade till respektive bygds förutsättningar, frigörs samtidigt boenden för familjer/ flerpersonershushåll.

Värdekärnor och noder – Naturvärden - förutom de viktiga sjösystemen – finns i området kommunens största naturreservat som Od-Alboga Byalag i vissa delar är lokal värd för, inklusive Sandskenleden. Det är ett mycket välbesökt område för såväl invånare, som utifrån kommande besökare. ÖP behöver kompletteras med ytterligare fler värdekärnor och noder över hela det kommungeografiska området.

Om förhållningssätt till boende på landsbygden. I översiktsplanen finns formuleringen att ”Ungefär halva kommunens befolkning bor i områdestypen Landsbygd och här finns en tillgång till infrastruktur som är godtagbar vid önskemål om nya enstaka bostadshus. Kommunens tydliga identitet som landsbygdskommun kräver att landsbygden ges förutsättningar att leva, därför bör en utveckling på landsbygden ske. För att landsbygdsutvecklingen ska vara ekonomiskt och miljömässigt hållbar krävs dock välavvägda bedömningar avseende lokalisering av nya etableringar, såväl bostäder som mindre verksamheter.”

Byalaget föreslår en annan formulering i förslaget till ny översiktsplan; ”*Herrljunga kommun har som helhet en tydlig identitet som landsbygdskommun. Befolkningsmässigt bor hälften av invånarna i tätorterna och hälften på landsbygden. Dessa strukturer interagerar och samverkar kring en gemensam bärkraftighet om en levande landsbygdskommun. Utveckling är därför nödvändig att fokusera kring såväl inom tätortsdelarna som på landsbygden. Mot bakgrund av detta krävs således likafullt att landsbygden ges förutsättningar att leva och utvecklas med välavvägda bedömningar avseende lokalisering av nya etableringar, såväl bostäder som verksamheter.*”

32.7 Se kommentar 23.1 till Besöksnäring Herrljungas yttrande

32.8 Se kommentar 32.6

<p><i>Transporter och teknisk försörjning och Transportsystem</i> I rekommendationer för dessa avsnitt är det av vikt att tydliggöra och vidga hur exempelvis ett hållbart transportsystem kan utvecklas vidare. Redan nu sker miljövänlig bilpendling och i framtiden kommer det att gå att pendla miljövänligt med el- och laddhybridbilar. Laddinfrastruktur för elbilar är ett exempel på vad som behöver kommunövergripande angreppssätt. Laddningsstationer kan knytas till de servicenoder som befintliga skolor utgör.</p> <p><i>Nästa steg</i> Byalaget ser med tillförsikt fram emot målfokuserad gemensam ansats i att komma vidare i utvecklingen i det arbete som översiktsplanen omfattar och hoppas på återkoppling och vidare diskussioner och samverkan i fortsatt samråd för att få till ytterligare byggande och utveckling.</p>	<p>32.9 Se kommentar 24.2 till Herrljunga Elektriska ABs yttrande.</p> <p>32.10 Noteras</p>
---	---

Företag och enskilda	
<p>33. Emtunga Transport AB</p> <p>Emtunga Transport anser, att det trots att det finns många saker som är viktiga i en ÖP, finns frågor som är särskilt viktiga för kommunens näringsidkare och som kommunen måste bli bättre på om denna ska växa och dra till sig nya företag. Det är frågor om <i>Infrastruktur, Mark för industri</i> samt <i>bostadsbyggande</i>.</p> <p>Väg 181 är den absolut viktigaste frågan för Herrljunga till Göteborg. Ny sträcka Bergagärde-Bråttensby. Vägen är regional väg som sammanbinder regionstråket Skövde/Tidaholm-Falköping-Herrljunga-Göteborg.</p> <p>Sträckan Falköping-Göteborg förkortas med ca 15 km vilket gör att utsläpp från transportfordon minskar rejält. Det blir bättre och säkrare trafikmiljö framförallt mellan Herrljunga och Remmenedal.</p> <p>Väg <i>Herrljunga-Vedum</i> där tung trafik till Stockholm övervägande går från industrin i Herrljunga. Vägen är undermålig och i mycket dåligt skick för trafik.</p> <p>Väg 183 En sammanbindning med Ljung/Annelund med ny sträcka från Bollås-sträcka till Ljung vidare efter industrimark till Lida gör att vi närmar oss Borås på ett smidigt sätt.</p> <p>Ett nytt område med <i>industrimark</i> ska exploateras vid korsning 181/183 där det finns möjligheter till bra vägar som ur miljö och trafikhänseende fungerar bra på ett sätt som inte stör tätbebyggt område där skolbarn ska korsa vägar där tung trafik finns.</p> <p>I anslutning till bra infrastruktur ska det finnas <i>bostadsområden</i> där det erbjuds byggande av småhus och även bostads- och hyresrätter.</p>	<p>33.1 ÅVS för Väg 181, sträckan Bråttensby – Bergagärde står överst på översiktsplanens lista över prioriterade vägobjekt.</p> <p>33.2 Väg 2516 mellan Herrljunga och Vedum finns med på översiktsplanens lista över prioriterade vägprojekt.</p> <p>33.3 I korsningen mellan väg 181 och 183 föreslås ett verksamhetsområde i planförslaget.</p> <p>33.4 Noteras</p>
<p>34. Privatperson CL</p> <p><i>Generell återkoppling på planen</i></p> <p>Planen är något inkonsekvent vad gäller kommunens uttalade mål om att vara en landsbygdkommun där hela kommunen skall leva och önskan att centralisera för att uppnå miljömål och rationella lösningar. Det kan bli målkonflikter mellan önskan om att gruppera bostäder på ett sätt som gynnar gemensamma lösningar och t ex utbyggnad inom glest bebyggda LIS-områden där gemensamma smarta</p>	<p>34.1 Se kommentar 32.6 till Od-Alboga byalags yttrande.</p>

lösningar kräver ett visst befolkningsunderlag, för att bli ekonomiskt möjliga att genomföra.

Man måste acceptera att en kommun med Herrljungas struktur kräver fortsatta transporter av personer och gods med bil men att detta kan ske på ett miljövänligt sätt i framtiden. Den syn på transporter som läggs fram i planen med en "bilfri livsstil" är något föråldrad. Sverige kan få en fossilt oberoende fordonsflotta 2030. Nyregistrering av laddbara elbilar har ökat under 2016 med 70 %. Västra Götaland är tvåa i Sverige gällande dessa fordon.

För Herrljunga kommuns översiktsplan bör fokus vara på att framtidssäkra kommunen för dessa fordon med transporter som både är miljövänliga och utan buller och att detta tidsmässigt ligger inom den medellånga tidshorisont som planen gäller. Kommunen bör fundera ihop med ex Herrljunga Elektriska och nätägare om det finns förutsättningar ute i kommunen att ha snabbbladdningsstationer.

Ute i kommunen finns redan modern teknik framme. Od-Alboga Fiberförening har tillsammans med Herrljunga Elektriska ett modernt bredbands 1000 Mbit/sek fibernätverk, som ger kapacitet att från hemmet som arbetsplats lösa kvalificerat arbete.

LIS-Områden

Byggprojektet på min fastighet Örum 3:2 omnämns i planen.

Det finns faktafel i det skrivna, där det står att Örum är en obebyggd fastighet. Örum är namnet på byn i Alboga församling belägen i huvudsak i anslutning till Norra Sämsjön. Fastighetsbeteckningen är Örum 3:2. Läsaren kan få uppfattningen att området är obebott. I anslutning till området, Sämsjön och väg 1842, ligger 10 fastigheter för åretruntbruk, fyra fritidshus direkt vid strandkanten, en ekonomibyggnad vid stranden och en samlingslokal för missionskyrkan Sämsjöborg. Området har tidigare haft ett helt annat befolkningstryck på miljö och närområde. I dag finns ca 190 personer bosatta i Alboga församling. Som mest bodde 520 personer permanent på orten och det i den natur som beskrivs under karaktärsbeskrivningen i planen.

I planen är Länsstyrelsens beskrivning av området kopierat, och direkt felaktigt är det att som rekommendation använda de av Länsstyrelsen föreslagna exempel på undersökningar

34.2 Texten om LIS-område vid Örum ses över.

<p>som kan behövas göras inför planarbete. Det är inte kommunens sak att sätta upp kriterier för arkeologiska eller biologiska undersökningar av arter i området. Kommunen och Länsstyrelsen måste skilja mellan sina uppdrag. Det bör istället endast finnas en skrivning i planen om att med tanke på natur och miljö bör råd hämtas från bygg och miljö på kommunen för att driva kunna driva planarbetet framåt. Genom de föreslagna skrivningarna motverkas kommunens ambition att stimulera byggande och inflyttning i en attraktiv del av kommunen med gynnsamma förutsättningar att skapa en prisnivå/ortens pris, som gör att banker känner trygghet i att bevilja lån för bostäder även på andra områden inom kommunen som saknar strandnära lägen.</p>	<p>34.3 Översiktsplanen ska vara vägledande för kommunens beslut gällande den fortsatta planeringen. Översiktsplanen är en viktig vägvisare mot en hållbar utveckling och i miljöbedömningsprocessen ska bland annat planerade åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka negativ miljöpåverkan lyftas fram. Ett sätt att minska risken för påverkan på natur- och kulturmiljön är att i ett tidigt skede identifiera områden som kan hysa höga värden, så att hänsyn kan tas till dessa i den fortsatta planeringen. Se även kommentar 1:10 till Länsstyrelsens yttrande.</p>
<p>35. Privatperson BS</p> <p>Det är många faktorer som gör en kommun attraktiv att bosätta sig i, och förutom näringsliv, kultur, fritidsaktiviteter, kommunikation mm. är miljön viktig. Det är en faktor som kommer att få allt större betydelse. En lagom stor kommun "på landet" med bra service och kommunikationer och en god miljö bör ha stor potential att utvecklas positivt.</p> <p>Boendemiljön med närhet till natur har en stor kvalitet. Herrljunga kommun använder dock sitt "vatten" för dåligt! Nossan borde användas bättre. Det påverkar inte bara boendemiljön, utan många områden såsom fritid, turism, näringsliv, osv. Det skulle gå att utnyttja Nossan på ett helt annat sätt än idag för att få fina fritids- och rekreationsmiljöer.</p> <p>Runt Prästabron och längs Nossan västerut är det en bra bit som där det inte finns någon privat bebyggelse. Området kunde knytas ihop med den fina miljön vid f.d. kvarnen och kärleksstigen. Det går att göra en enkel gång- och cykelbro vid järnvägsbron. Även vid f.d. Tommy byggares förråd (söder om Nossan i närheten av Terazzo) kunde man göra något bra av läget. Den bildelsfirma som ligger där kunde kanske erbjudas en annan lokalisering.</p> <p>Där skulle i stället kunna bli ett "centrum", en "ingång" för området runt Nossan. Det kunde finnas en parkering för de som kommer med bil till området, och det skulle kunna bli en ställplats för husbilar/ övernattnig för husvagnar, och finnas toaletter. Kanske möjligt att ha en badplats/ badbrygga där?</p> <p>Utefter Nossan från kvarnen och österut skulle</p>	<p>35.1 Föreslagen utveckling av rekreationsområden runt Nossan stämmer väl överens med intentionerna i planförslaget.</p>

<p>det gå att göra jättefint parkområde med stigar, sittplatser, grillplatser, mm. Det vore fint om det kunde bli ett område där det rör sig mycket folk och att där det händer saker. Ett koloniträdgårdsområde kunde göra att det blir liv och rörelse.</p> <p>Också från dammen vid Haraberget och österut går det att rensa upp och göra området tillgängligare med gångstigar, och ansluta till de stigar som finns där.</p> <p>De stigar som finns vid friluftsområdet mot Orrholmen borde markeras bättre och en orienteringskarta över dem med stigarnas längd markerade vore bra.</p> <p>En badplats borde vara första prioritet! Det skulle även främja miljön på det sättet att färre skulle skaffa egna pooler. En av kommunens ledstjärnor är ju hållbarhet, och då borde ny badplats vara en bra ide.</p>	
<p>36. Privatperson SP</p> <p>Förslag: Sträckning av järnväg mot Borås längre väster ut som rundar Horsby, frigör nuvarande sträckning genom delar Herrljunga.</p> <p>Påverka att det blir ett dubbelspår till Borås och fortsättningen via Landvetter flygplats till Göteborg.</p> <p>Påverka Lerums kommun, som har problem med att det skall göras fler spår och eventuellt dra norr Lerum, vilket drar ut på tiden.</p> <p>Påverka Alingsås vars tågförbindelse mot Göteborg skulle avlastas med alternativspår Herrljunga – Borås – Landvetter (flygplats) – Göteborg. Det minskar trycket på befintlig sträckning Alingsås -Göteborg.</p> <p>Påverka Borås att inte försöka ”vänta ut” ett snabbtågsspår. Det kommer att dra ut på tiden. Och görs sträckan vettigt, så ingår den som en del i ett sådant ”snabbtågs prestige projekt”. Och Borås får vettig tågförbindelse med Göteborg mycket tidigare.</p> <p>Flygresenärer från orterna norr Herrljunga skulle inte behöva åka tåget omvägen via Göteborg.</p>	<p>36.1 Se kommentar 6.3 till Trafikverkets yttrande.</p>

37. Privatperson BM om Lv 181

BM gör ett tillägg till skrivelse insänd till Trafikverket och Herrljunga kommun år 2009. Skrivelsen som rör trafikförhållandena på och utefter väg 181 var undertecknad av ca 100 personer.

Sedan skrivelsen sändes in har ytterligare ett stort bostadsområde, Horsby börjat byggas. Detta område och andra bostadsområden avskärs av väg 181 som är en farlig trafikled, som är svår för framförallt barn och äldre att ta sig över.

Väg 181 sträcker sig rakt igenom samhället Remmenedal. Där finns stor risk för att köks-trapporna rammats av trafiken.

En gång och cykelbana utmed Lv. 181 från Herrljunga till Remmenedal är inte tillräcklig eftersom riskerna fortfarande finns kvar när väg 181 ska korsas till den sida där gång och cykelbanan är belägen. Trafikmiljön för de boende utmed Lv. 181 förbättras inte genom tillkomst av gång och cykelbanan.

Små åtgärder är relativt lätta att genomföra, men de stora som en utbyggnad av Lv. 181 från Landa till anslutning med Falköpingsvägen tycks vara för svåra, kanske för att det inte går att komma över marken.

Vreta industriområde har aldrig getts chans att utvecklas till något riktigt stort. Utveckla duglig vägsträcka för att försörja industriområdet. Anslut ut mot Vedumsvägen för vidare kontakt med E20 norr ut. För att sedan få kontakt med Lv. 181 bör dragningen göras i riktning mot Stenunga, Hudene och där ansluts matarvägen för vidare kontakt med Falköping och söder ut med E20 vid en färdigt utbyggd Lv. 181.

En betydligt mindre trafikerad Storgata i Herrljunga skulle också vara bra för dem som vill besöka alla attraktiva butiker. Skyltsätt med tider för varutransporter till butikerna. Kanske någon form av gågata/trivselgata skulle skapas.

37.1 Se kommentar 33.1 till Emtunga Transport AB:s yttrande.

37.2 Ny sträckning för Väg 1927 (Vreta) finns med på översiktsplanens lista över prioriterade vägobjekt.

37.3 Åtgärder för förbättrad trafiksituation längs Storgatan i Herrljunga utreds för närvarande.